

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dneje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravištevno: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

„Naše narodno edinstvo je znanstveno dokazano dejstvo.“

Zagrebski listi objavljajo intervju s hrvatskim poslancom dr. Drinkovićem, ki se je zaradi vstopa v Pašić-Pribičevićovo volilno vladno pravkar mudil v Beogradu in ki bo po vsej verjetnosti prevzel ministrski položaj brez portfelja, da kakor sam pravi, po možnosti koristi splošni srbsko-hrvatski stvar in pa svojim ožjim krajem, krsni dalmatinski obali in dalmatinskemu prebivalstvu. Iz tega razgovora je nadvse zanimiv odstavek, ki razpravlja o Srbiji in Hrvatih, o načelni pogrešnosti dosedanje Radičeve politike ter o stališču Srbohrvatov do Slovencev. Dr. Drinković trdi namreč, da tvorijo Srbohrvatov državni narod, na katerega se mora nasloniti naša država in da med Srbi in Hrvati ni nobenega nasprotja, odnosno kakršnekoli razlike, saj da je narodno edinstvo znanstveno dokazano dejstvo! V tej zvezi torej pravi dr. Drinković naslednje:

»Pred vojno, za časa vojne in po vojni smo v vseh važnejših izjavah vseh strank in tudi v onih Stjepana Radića izjavljali, da smo mi, Srbi in Hrvati en narod. Naše narodno edinstvo je znanstveno dokazano dejstvo. Tudi znanstveni svet je spoznal, da smo tako v pogledu jezika kakor glede načina življenja en narod, in nas je imenoval srbsko-hrvatski narod. Zelo upoštevati politično, dozdnevni hrvatski ekskluzivizem dr. Ante Starčević, je govoril o enem narodu od Nemčije do Egejskega morja, pa tudi dr. Korošec in celo dr. Šusteršič sta za časa balkanske vojne podajali najsvetlejšje izjave, da so Slovenci in Hrvati en narod. Srbohrvatski spor je tedaj umetno potenciran in zaradi tega spora so se sedaj v teku par let ustvarili brez vsake potrebe kar trije narodi. Ker obstoja spor v pretežni večini med S-bi in Hrvati, ki so emigrantsko enoten narod, sledi samo od sebe, da bi ta spor prenehal, čim bi se ta dva dela medsebojno pomirila. S tem hočem povedati, da se S-bi ne smejo ločiti od Hrvatov in da se Hrvati ne morejo deliti od Srbov. Vsi naši narodni veljani so bili prepričani, da je to en narod. Sedaj ne more Srb vsiliti svojega imena celemu narodu, ni Hrvat Srbu. Tako izhaja samo od sebe, da bi se cel narod moral imenovati srbsko-hrvatski, kakor ga sploh ves svet pozna in priznava. Kakšno suverenost pa bi ta narod lahko predstavljal, lahko sam razvidite iz nastopnega: Da so vsi zastopniki Hrvatov, prežeti z mislijo ene države, došli v beograjsko skupščino brez posebnih pogojev, brez posebnega vsiljevanja republike in drugih vprašanj, postavljenih od Radića, marveč da so došli z mislijo ureditve države, tedaj bi se bili že iz same potrebe in nučnosti parlamentarne dela popolnoma sporazumeli z radikali kot predstavniki srbske večine. Pokazali bi svojo moč s tem, da bi dobili ponovno oblast v svoje roke in postali izvrševalci narodne volje ne samo v svojih krajih, nego v celi državi. Dokler ne dovršimo tega procesa, ne bo konsolidacije, niti reda v državi, vsa ostala važna vprašanja države pa se bodo prav lahko uredila, čim uredimo najprej prejšnja vprašanja. V tem slučaju tudi slovensko stališče ne bo delalo težko.«

Tako je izpregovoril hrvatski politik dr. Drinković. Govoril je kot pravi hrvatski patrijot, ki mu je dobro svoje ožje domovine na srcu. Srbohrvatski narod, naše narodno edinstvo je znanstveno dokazano dejstvo! Hrvati so sami krivi svojega sedanjega stanja, ker so se udali Radiću, namesto da so v Beogradu sodelovali na državni upravi in s tem za večne čase uredili državo tako, kakor bi bili hoteli skupno z radikali kot predstavniki srbske večine!

Hvaležni smo dr. Drinkoviću, da je tako pogumno izpovedal prava načela resnične hrvatske politike, ki so identična z načeli državnega in narodnega edinstva. S tem večjo upravičenostjo bomo odslej pokazali na tiste nesrečne slovenske politike, ki dopovedujejo tujem svetu, da žive v naši državi trije

Svetozar Pribičević o volilni zmagi nacionalnega bloka.

Veliko in impozantno zborovanje samostojnih demokratov v Beogradu. — Zanimiv in značilen govor prosvetnega ministra. — Manifestacije za ideje nacionalnega bloka.

— Beograd, 24. novembra. (Izv.) Z velikim zanimanjem in z največjo napetostjo je večer politična javnost zasledovala potek velikega volilnega zbora, ki ga je priredila samostojna demokratska stranka ob desetih dopoldne v dvorani »Kazina« na Terazijah. Prisotnih je bilo nad 3500 oseb, kar je številčno značilni uspeh samostojnih demokratov v Beogradu, čeprav so Davidovič in njegovi tovariši vedno in povsod naglašali, da samostojni demokrati nikdar ne pridejo v Beogradu na terenu. Shod je sijajno uspel ter je pokazal pravo razpoloženje nacionalističnih vrst v borbi za narodno in državno edinstvo. Predsednik beograjske organizacije dr. Radić je ob 10. otvoril zborovanje ter takoj podelil besedo voditelju samostojne demokratske stranke, prosvetnemu ministru Svetozarju Pribičeviću.

Viharno pozdravljen je minister Pribičević začel mirno in temperamentno govoriti:

»Bratje in prijatelji! Blje se sedaj zgodovinska bitka! Narod je pozvan, da se odloči med dvema politikama: ali za politiko, ki stoji na temeljih realnosti in stvarnosti življenja in dejanja, ali za drugo politiko, ki vodi narod v megle negotovosti in ga strmoglavljiva v brezdnja in razvaline. (Tako je! Res je!) Gospod! Vsi oni, kateri so se sklicovali na monarhijsko angleškega tipa, so lahko srečni in presrečni, da so prišli volitve. V monarhijskih angleškega tipa smo imeli volitve 1921., 1923. in 1924. leta. Nemška republika je imela volitve 4. maja t. l. in 7. decembra t. l. nove volitve, torej volitve dvakrat na leto.

Prosvetni minister je za tem zelo obširno govoril o notranje-političnih problemih, stvarno in precizno o takozvanem hrvatskem sporazumu in o politiki HRSS. Izjavil je: »Ne velja trditve nesprotnikov, da bi bil jaz proti sporazumu, nasprotno, vedno sem s vso odločnostjo vodil in sem pripravljen voditi politiko sporazuma.«

Ko se je že leta 1905. ustvarila reška resolucija, ni bilo to ničesar drugega, kakor ponudba za sporazum med Srbi in Hrvati. Ko smo pozneje ustanovili srbsko-hrvatsko koalicijo, Stjepan Radić ni hotel vstopiti v njo! (Klici: Doli z izdajalcem!) Moja politika sporazuma znači politiko sporazuma na temelju okvirja narodnega in državnega edinstva, ne znači razkosanja države. Moja politika sporazuma zagovarja narodno edinstvo in odklanja kapitulacijo države pred destruktivnimi elementi. (Klici: Res je! Zivel pravi sporazum!) Sklep Narodnega Veća z dne 29. novembra 1918., prihod Narodnega Veća v Beograd ni ničesar drugega, nego politika sporazuma. Zopet tedaj sem bil jaz prvi faktor te politike. Radić ni odobravale te politike! (Klici: Tako je! Doli z Radićem!) Prihod Narodnega Veća dne 1. decembra v Beograd, ko je bilo proglašeno narodno in državno edinstvo, adresa Narodnega Veća prestolonasledniku Aleksandru (Klici: Zivel kralji!), njegov odgovor Narodnemu Veću! Kaj pomenja to? Ničesar drugega, nego politiko sporazuma. Izvršiti smo ujedinenje, toda proti je bil Stjepan Radić, zaveznik Ljube Davidovića.

Svetozar Pribičević je nato ugotovil neresničnost trditve Ljube Davidovića, da je Stjepan Radić priznal državno in narodno edinstvo ter da je priznal monarhijo. (Klici: »To ni res! To je laž!«) Pribičević opozarja zborovalce, da Radić ni priznal državnega in narodnega edinstva, da ni priznal monarhije, kajti če bi bil to storil, potem ne bi zahteval neodvisne in samostojne Hrvatske. Če je Radić priznal monarhijo, tedaj naj odpravi črko »R« iz svojega programa. Da je Radić priznal državno in narodno edinstvo, tedaj bi moral on Davidovičev režim okrepiti, ne pa dovoliti, da je propadel.

Govornik je nato zelo obširno razpravljalo o Radićevem boju za internacionalni boljševizem in komunizem. Pod okriljem komunizma hoče Radić zrušiti celokupno našo državo. Pri tem je Radić vzel na svoj obraz masko hrvatskega separatizma in patrijotizma, ker s komunizmi in boljševizmi idejami ne more najti uspeha med hrvatskimi seljaškimi masami (Klici: »Radić je izdajalec! Radić je zločinec!«) Zato na komunističnem okupu vihra hrvatska trobojna zastava. Vse gibanje je zavito v nacionalne in domoljubne boje!

narodi, da so Hrvati poseben narod, katerega interesi so v nasprotju s srbskimi kraji in ki na znanstveno, etično in politično laž utemeljuje slovenski klerikalni separatizem ter gonjo proti konsolidaciji rodne, lastne, bratske državne tvorevine, ki je Jugoslavija!

Glede Davidovičeve vlade je Svetozar Pribičević ugotovil, da je ta vlada prišla slučajno na krmilo, kar je priznal Ljuba Davidović sam v enem svojih volilnih govorov. Logično je tedaj, da je taka vlada morala pasti takoj po nekaj dneh. Kot slučajna kombinacija je Davidovičeva vlada propadla pod pritiskom nacionalne energije. Nacionalne sile niso moge dovoliti, da se izjava politika destruktivizma in defetizma v naši državi!

Glede zakona o korupciji je prosvetni minister pripomnil in vprašal: »Koga je Davidovičeva vlada zaprla radi korupcije? Koga je preganjala? Nikjer nobenega! Davidovičeva vlada je samo mislila na to, da se sprejme novi zakon proti korupciji. Naš pošten narod pa hoče poslati v narodno skupščino osebe, katerim bo naložena dolžnost, da zagotovijo življenje invalidom in iztebiro resnično korupcijo.«

Svetozar Pribičević se je zopet vrnil k Radićevi politiki. Radić je že začetkom leta 1919. meseca februarja poslal petico mirovni konferenci v Parizu, s katero je zahteval ustanovitev posebne hrvatske države. (Klici: »Porabite proti njemu zakon za zaščito države! To bi bilo treba takrat storiti!«) Omeniti moram tudi sodelovanje Ljube Davidovića s Stjepanom Radićem. (Klici: »Samota!«) Ljubi Davidoviću lahko mirno rečem, da ga pošlje narod pri volitvah v definitivni pokol. Na eni strani vlada mentaliteta premaganih in potolčenih avstrijskih čet, na drugi strani vladajo tradicije naših prvih mož. Med Srbi, Hrvati in Slovenci ne delamo nobene razlike! Ni nobenega, ki more dokazati, da imajo v tej državi po ustavi in po naših pozitivnih zakonih Srbi nekaj, česar nimajo ne Hrvati, ne Slovenci. Sporazum je lahko med strankami, ne pa med Hrvati, Srbi in Slovenci, ker ne obstoji država srbskega tipa, ne država hrvatskega tipa. Ustava tudi ni sveto pismo, v katero se ne sme dirati, ni dogma, ki bi govorila o peklju, če so jo hoče odstraniti. Ustava je lahko spremenljiva, treba je samo izjaviti, kaj se mora ali naj izmenja. Ali so Radić, dr. Spaho, dr. Korošec, Ljuba Davidović, Voja Marinković, Agatonović, Voja Veljković in Rafajlović, kdaj jasno povedali, kako treba ustavo revidirati? To niso rekli, zato ne, ker skušajo z revizionističnim gibanjem ustvariti v naši državi kaos in državljansko borbo.

Prosvetni minister Pribičević je med viharnim odobravanjem, ploskanjem in vzklikanjem zaključil svoj govor z odločnimi samozavestnimi besedami:

»Pri sedanjih volitvah gre za bitko ali nebiti naše države. Gre za politiko našega naroda in države za več desetletij. Te volitve so zgodovinske volitve! Samostojni demokratje verujemo v zmago nacionalne ideje! Verujem v njo in sem skuren zmage! (Klici: »Res je! Tako je!«) 8. februar 1925. je dan naše zmage! Prvikrat smo zmagali 1. decembra 1918., ko smo proglašili narodno in državno edinstvo. Drugičkrat leta 1921. na Vidov dan, ko smo sprejeli vidovdanske ustave za našo državo! Tretjičkrat in to bo definitivna zmaga 8. februarja 1925! (Klici: »Tako je! Zivel Pribičević! Odoobranje in ploskanje.«)

Za prosvetnim ministrom je govoril v imenu dalmatinskih samostojnih demokratskih organizacij dr. Ljubo Vojnović. Viharno pozdravljen. Njegov domoljubni govor je napravil na beograjsko občinstvo neobičajen globok vtis. Govoril so še dalje dr. Albert Kramer in imenu Slovenije, dr. J. Baričević in neki muropoljski seljak. Shod je zaključil opoldne. Na Terazijah se je nato razvila sijajna manifestacija nacionalnega bloka.

Pokrajinska konferenca samostojne demokratske stranke.

Volilni sporazum z radikali odobren. — Izvolitev glavnega odbora in odobrenje strankinih statutov.

— Beograd, 24. novembra. (Izvir.) V hotelu »Imperial« je bila popoldne pokrajinska konferenca, katere so se udeležili delegati in zastopniki samostojno - demokratskih organizacij iz vseh krajev države. Na tej konferenci je bil napreje sprejet statut samostojne demokratske stranke kot stranke. Živahna je bila razprava o kooperaciji in volilnem sporazumu z narodno - radikalno stranko. Odobren je bil načrt volilnega sporazuma. Konferenca je tudi sprejela resolucijo, ki naglašja, ka-

ko samostojna demokratska stranka odločno vstaja na programu demokratske stranke, ki je bil sestavljen dne 31. oktobra 1921. na kongresu demokratske stranke. Samostojni demokratje ostajajo dosledni in v zvesti tradicijam demokratske stranke. Odločno vstajajo pri programatičnih sklepkih z dne 31. oktobra 1921., ki naglašajo, da se ima vidovdanska ustava do konca izvesti in da stranka lahko sodeluje z vsemi drugimi strankami, ki tudi zagovarjajo vidovdanske ustave. Živahna je bila tudi debata o kandidaturah. — Zvečer je bil v hotelu »Imperial« na čast udeležencem prirejen banket, na katerem so bile izrečene prisrčne in iskrene napitnice.

— Beograd, 24. novembra. (Izv.) Pokrajinska konferenca samostojno-demokratske stranke je trajala od 15. popoldne do 18. zvečer. Prisotni so bili mnogoštevilni delegati iz vseh krajev države. Konferenco je otvoril prosvetni minister Svetozar Pribičević ter takoj prešel k prvi točki dnevnega reda: Vprašanje začasnega volilnega strankinega statuta. Po daljši, mestoma živahni debati je bil sprejet predlog Svetozarja Pribičevića, da povodom volitev samostojno demokratska stranka nastopa po demokratskem statutu, ki je veljaven za vse kraje, kjer obstoje mestne okrožne ali oblastne organizacije in za kraje, kjer teh še ni, se določi začasen nov pravilnik. Razvila se je tudi živahna debata o kooperaciji z radikalno stranko in o volilnem sporazumu. Govorniki so naglašali, da morajo biti samostojni demokratje popolnoma enakovredni člani in enakovredna stranka z radikali oziroma narodno-radikalno stranko.

V načelu je konferenca soglasno sprejela Pribičevićev predlog, s katerim se odobrava kooperacija z radikalno stranko in se skupno nastopa v krajih, kjer je to potrebno in koristno.

Za tem je bil izvoljen začasni glavni odbor stranke. V glavni odbor so poslani vsi ministri stranke, vsi predsedniki okrožnih in oblastnih odborov, predsedniki centralnih odborov v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani in vsi dosedanjí člani ožjega odbora.

Hrvatska zajednica - republikanska.

— Zagreb, 24. novembra. (Izvir.) Včeraj dopoldne in popoldne je bila seja Hrvatske zajednice. O sklepkih zajednice ni bil izdan nikak komunik. Sklepi se danes objavijo v posebnih izdajah »Hrvata«. Vaš dopisnik je doznal od dobro informirane osebe, da se je zborovanja udeležilo 120 delegatov iz Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Kot glavna govornika sta fungirala dr. Lorković in dr. Trumbić. V formalnem in materialnem oziru je bilo sklenjeno, da se ima program stranke revidirati v smislu republikanskih načel. Zatrjujejo, da je ta sklep sledil spontano brez vsakega pritiska od zunanjih strani, zlasti ne od srani HRSS. Znano pa je, da se je Hrvatska zajednica popolnoma ukrcirala diktaturi Radićevi, ki je vedno zahteval, da mora HZ postati republikanska, ker ji drugače ne dovoli, da hignji člani kandidirali na skupni listi.

VOLILNA BORBA.

— Beograd, 24. novembra. (Izvir.) Volilna borba postaja živahnejša. Vse stranke so do danes največjo pozornost posvečale reklamacijskemu postopanju, ki se ta teden zaključuje. Po poročilih iz Cetinja je tja prispel Ljuba Davidović. Njega so sprejeli tamošnji zastopniki demokratske stranke. Davidović priredi po vsej Črni gori volilne shode in agitacijske sestanke. V Vojvodini je zelo živahno. Vse stranke so včeraj po važnejših mestih priredile volilne in zaupne sestanke. Zunanji minister dr. Ninčić je govoril v Velikim Bečkereku in Vel. Kikindi. V Subotici so govorili zastopniki HRSS ing. Košutić, dr. Basariček in ostali. V Subotici amerava HRSS postaviti za nosilca liste Stjepana Radića. Po poročilih iz Zagreba namerava Slovenska republikanska stranka postaviti Stjepana Radića za nosilca liste v ljubljansko - novomeškem volilnem

okrožju. Radić kandidira tudi v onih krajih, kjer bivaajo Nemci in Mačžari v večjem številu. Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović kandidira v severni in Južni Dalmaciji in v enem okraju Stare Srbije.

PRISTOP AMERIKE K MEDNARODNEMU SODIŠČU.

— Hashington, 23. nov. (Izv.) Večja deputacija se je oglasila v beli hiši ter izročila predsedniku ameriških držav spomenik glede pristopa Amerike mednarodnemu razsodišču. Predsednik Coolidge je izjavil, da je Amerika v načelu pripravljena pristopiti k mednarodnemu razsodišču in da bo to vprašanje omenil v svoji poslanici kongresu.

TARZAN

KINO IDEAL KINO IDEAL

Danes i. del 7113

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG:
Deske 18 mm, I, II, III. frko Ljubljana den. 580; deske 18 mm in 20 mm, III. vrsta frka Ljubljana den 500; hrastovi plohi I. in II. vrste, 3.95 m in 525 dolž. 100/75 mm, frko meja bl. 1430; bukova drva 1 m dolž., napol suha, frko. nakladna post. 5 vag., den. 25, blago 26, zaklj. 25; oglice, vilano frko. meja denar 119.

2ITNI TRG:
Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 400; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 440; koroza, nova, fco. Postojna, trans. gar., denar 230; koroza, umetno sušena, fco. Podrožica, trans. blago 282.50; oves, bački, par. Ljubljana, blago 340; fižol, ribničan, orig. fco. Ljubljana, denar 435; fižol, ribničan, b/n, čiščen, fco. Postojna, trans. denar 530; fižol, prepelčar, orig. fco. Ljubljana, denar 495; fižol, prepelčar, b/n, čiščen, fco. Postojna, trans. 1 vag., denar 590, zaključki 590; fižol, mandalor, orig. fco. Ljubljana, denar 390; fižol, mandalor, b/n, čiščen, fco. Postojna, trans. 1 vag., denar 490, blago 500, zaključki 500; fižol, rjav, orig. fco. Ljubljana, denar 410; laneno seme, fco. Ljubljana, denar 685, blago 750; otrobi, srednje debeli, fco. Ljubljana, blago 235; pešnična moka »st. 2«, par. Postojna, trans. 1/2 kasa, blago 565; ajda, domača, si va, fco. Ljubljana, denar 250; ajda, domača, črna, fco. Ljubljana, denar 270; slive, suhe, v zabojih, fco. meja, 70/75 kom., blago 1325; slive, suhe, v zabojih, fco. meja, 80/85, blago 1500.

EFEKTI:
2 1/2% drz. renta za vojno škodo denar 114; 7% invest. pos. iz leta 1921 bl. 65 1/2; Celjska pos. dd. den. 210, bl. 220; Ljubljanska kreditna banka den. 220; Merkantilna banka den. 125, blago 125 1/2, zaklj. 125 1/2; Prva hrvatska štedionica den. 915; Slovenska banka —; Nihag bl. 62 1/2; Strojne tovarne in livarne den 130, bl. 150; Trboveljska prem. družba —; Združene papirnice bl. 120; Split, cement Portland, den. 1380, bl. 1425; 4 1/2% kom. zad. dež. banke blago 90.

Zagrebska borza.

Dne 24. novembra. — Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.27—13.37, Praga 207 do 210, Pariz 365.50—370.50, Newyork 68.10 do 69.10, London 317.90—320.90, Trst 297.50 do 300.50, Dunaj 0.0962—0.0982. — Valute: dolar —, 68.25.

Efekti: 7% invest. posoj. 1921 65—66, 2 1/2% drz. rente za ratnu štetu 117—118, Ljubljanska kreditna 217.50—221, Centralna banka 29—30, Hrv. eskomptna banka 106.75—109, Kreditna banka, Zgb. 107—109, Hipotekarna banka 56—57, Jugobanka 101—103, Praštedionia 910—915, Slovenska banka 85—90, Eksploatacija 83.50—85, Drava d. d. Osijek 230—235, Sečerana, Osijek 830—850, Isis d. d. 65—66.50, Gutman 800—810, Slavveks 190—200, Slavonija 75—77, Trboveljska 480—485.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 24. novembra. Današnja borza: Beograd 7.50, Pariz 27.45, London 23.98, Newyork 518.10, Milan 22.45, Berlin 1235, Praga 15.65, Dunaj 0.0073.

— Trst, 24. novembra. Borza: Beograd 33.425—33.50, London 106.80—106.90, Pariz 122.25—122.75, Newyork 23.025—23.05, Curih 445—446.50, Dunaj 0.0326—0.0328, Praga 69—69.40.

Rekonstrukcija vlade.

— Zagreb, 24. novembra. (Izvir.) Na brzojavni poziv iz Beograda sta sredi odstopala v Beograd univ. prof. dr. Gjuro Šurmin in dr. Mate Drinković. Kakor javljajo »Novosti« iz Beograda, se izvrši po zahtevi vladinih krogov ta teden rekonstrukcija vlade. Dr. Gjuro Šurmin prevzame ministristvo trgovine in industrije, dr. Mate Drinković postane minister brez portfelja. Dosedanji minister dr. Grisogono prevzame ministristvo pravde, minister pravde dr. Lukinić postane minister za socijalno politiko, dr. Milan Srškić prevzame ministristvo za izenačenje zakonov, dr. Milan Ivkoviću pa bo poverjeno ministristvo agrarne reforme.

ZBOR GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ V NOVEM SADU.

— Prograd, 24. novembra. (Izvir.) Iz Novega Sada poročajo danes: V nedeljo 23. t. m. je bil tu I. kongres vojvodinskih gospodarskih, trgovskih in industrijskih organizacij. Zbora so se udeležili v lepem številu zastopniki: trgovcev, industrijev, obrtnikov in drugih gospodarskih krogov. Prisotni so bili zastopniki trgovskih in industrijskih društev iz Novega Sada, Subotice, Sombora, Apatina, Pančeva, Zenta, Srare Kaniže, Vel. Bečkereka, Vel. Kišinde itd. Kongres je ob 10.30 dopoldne otvoril predsednik novosadske Srpske trgovske banke Slepčević, naglašajoč gospodarski pomen akcije za združanje vseh gospodarskih in industrijskih krogov v eno močno organizacijo za Vojvodino in Banat. Za predsednika kongresa je bil izvoljen predsednik novosadske Trgovske zbornice K. Mirosavljević. Generalni tajnik Centralne industrijske korporacije iz Beograda Čurčin je podal izčrpano poročilo o vprašanju denarja in kredita. Kongres je dalje razpravljal vsa aktualna gospodarsko-politična vprašanja, tako potrebo centralizacije vseh trgovskih in industrijskih korporacij, vprašanje o izenačenju davkov, o načelih naše carinske politike itd. Kongres je nato sprejel več resolucij ter je izvolil pripravljalni odbor, ki ima zaopeto akcijo za združanje vseh trgovskih in industrijskih organizacij izvesti.

SPORAZUM MED SAMOSTOJNIMI DEMOKRATI IN RADIKALI V VOJVODINI.

— Beograd, 24. nov. (Izvir. Ob 12.) Danes je bila v ministrskem predsedstvu ožja konferenca ministrskega predsednika Nikole Pašića z nekaterimi radikalnimi ministri glede volitev in radikalnih volilnih list. Z ministrstvom Veljo Vukičevićem je z. Pašić razpravljala o razlikah, ki so nastale glede kandidatur v Srbiji. Pokrajinska konferenca samostojne demokratske stranke in veliki politični govor prosvetnega ministra Svetozarja Pribičevića tvorita še vedno predmet živahnih političnih komentarjev. Vsi objektivni opazovalci ugotavljajo, da je Svetozar Pribičević izvojeval v Beogradu prav odlične uspehe. Stvar samostojne demokratske stranke napreduje. V krogih vojvodinskih samostojnih demokratov se pojavlja živa želja po volilnem sporazumu z narodnoradikalno stranko. Vojvodinci so za to, da se sestavi skupna lista nacionalnega bloka ne samo za Slovenijo, Hrvatsko in Dalmacijo, marveč tudi za Vojvodino, Banat, Bačko, Baranjo in celo za Srem. Deležiti iz teh krajev, ki so se večer popoldne udeležili pokrajinske konference, so danes posetili prosvetnega ministra Svetozarja Pribičevića v njegovem kabinetu ter mu podelili veliki pomen skupnih list nacionalnega bloka. Deputacija je izrazila ministru željo, da se naj to vprašanje čim prej reši.

Egiptovska vlada odklonila angleške zahteve.

— Malta, 23. novembra. (Reuter.) V Kairo je bila danes seja parlamenta. Ministriški predsednik Zogul paša je izjavil, da je egiptovska vlada pripravljena Angliji plačati pol milijona funtov štetilgov radi umora generala Lee Stacka. Tega zneska ni smatrali za denarno globo, ker je egiptovska vlada odločena prijeti in najstrožje kaznovati morilce angleškega generala. Naproti je egiptovska vlada dolžna, da odkloni vse ostale zahteve angleške vlade, ker krši suverenost Egipta. Sledila je nato tajna seja parlamenta. Ministrskemu predsedniku Zogul paši je bila izrečena zapoved. Po dosedanjih vestih iz Kaira je egiptovska vlada načeloma odklonila zahteve Anglije.

— Malta, 23. novembra. (Reuter.) Dne 26. novembra odstopile iz Malte en bataljon vojaštva v smeri proti Aleksandriji.

— London, 23. novembra. (Reuter.) Listi javljajo iz Kaira: Zogul paša je zbornici naznanil, da je vlada pripravljena ugoditi angleškim zahtevam glede plačila odškodnine, kakor tudi glede izsleditve preiskave in kaznovanja zločincev. Zbornica je njegove predloge odobrila.

— Kairo, 23. novembra. (Reuter.) Angleški vrhovni komisar lord Almeyby je odzgovoril Zogul paši glede odklonitve nekaterih točk angleškega ultimata. Zogul paša je odklonil zlasti zahtevo Velike Britanije glede varstva tujiskih interesov. Lord Almeyby je zahteval, da mora egiptovska vlada plačati odškodnino pol milijona funtov štetilgov do jutri popoldne.

— London, 23. novembra. (Wolf.) Po poročilih listov iz Sudana so neznanici odnesli angleške poljitelje v znesku 10 milijonov egiptovskih glatih par. Pare so bile nadomeščene s srebrnimi.

— Gibraltar, 23. novembra. (Reuter.) Bataljon pehote je prejel ukaz, da mora biti 29. t. m. pripravljen za odhod v Egipt.

— London, 23. novembra. (Wolf.) »Foreign Office« objavlja dve vesti, ki jih je izročil lord Almeyby egiptovski vladi. Prvo zahteva Anglija radi umora sirdarja od egiptovske vlade najstrožje preiskavo in kaznovanje zločincev, dalje mora egiptovska vlada preprečiti vsako politično demagogijo. Tako mora plačati denarno globo v znesku pol milijona funtov štetilgov. Tekom 24. ur umakniti egiptovskih oficirjev in čisto egiptovskih vojaških enic iz Sudana. Dalje zahteva Anglija gotove tehnične koncesije v okolici Gezirah. Vsaka opozicija proti željam angleške vlade glede varstva znanjanskih interesov v Egiptu mora prenehati. Če egiptovska vlada ne ugoditi interesom Anglije, angleška vlada ukrene skupno akcijo v varstvo tujiskih interesov v Egiptu in Sudanu.

Italijanska poslanska zbornica.

— Rim, 23. novembra. V javnosti še vedno odmeva predčerašnji govor poslanca Delcroixa, ki je oslepel na fronti. Toplo se je bil zavzel za Mussolinija. Delcroix je dober govornik, ki vzbuja pozornost in upoštevanje. Naglasil je, da je ljudstvo trdno in potrebno miru in dela, ljudstvo hoče prosperanja države ne glede na vlado, opozicija pa hoče padec vlade ne glede na ugled države. Mussolinija treba pustiti, da

Notranja polovina odobrena.

— Klerikalci huskajo. Nečeliski »Slovenec« protestira proti vpovni, ki rekrutov v prvi polovici meseca februarja in pravi, da do tega ne sme priti, ker vojni minister baje nima rekrutov razmišlja v kaj obliči. Če bi bili klerikalci na vladi, bi seveda molčali, karor so nčali tudi takat. ki je avstrijski militarizem mčli slovenske fanje. Če so jim slovenski vojniki res tako pri srcu, zakaj niso izpotovali, da bi služili doma? Saj so tigrji ačeno obličili, da bo njihova prva služba za slovenske vojnike, ki morajo služiti doma. Ali ko so tigrji prišli do kont. ni bilo več duha o tej ljubezni dr. slovenskih fantov. Telo pr testirajo tudi zdaj samo zita, da bi si pridobili za volitve več somišljenikov. Toda iz te misle ne bo krova, ker ljudstvo tudi po čežli de uvideva, da gre klerikalna ljubezna od bližnjega skazi nenastitno hano te gospode.

— Radičeva politika — banditska in topovska! Susački »Novi list«, ki se je doslej zelo ogreval za Radiča, priobčuje v sobotni številki pod naslovom »Najnovejša Radičeva nelojalnost« članek, v katerem se jezi, da ni prišlo do enotne volilne fronte opozicije. List piše med drugim: »Zakaj ne grede stranke ožje in širšega bloka skupno v volitve? Zakaj ne gresta zemljoradniška stranka in HRSS skupno s strankami ožje bloka, ki so vendar te stranke v bistvu buržoazne, in tudi ne morejo biti drugačne, dokler priznava jo načelo privatne lastnine? Ne grejo skupno zato, ker jim ne dovolijo pretrani strankarski egoizem. Očividna je partijska spekulacija pri zemljoradniški stranki, ker je sklenila nastopiti pri volitvah samostojno, toda še očividnejša je ta spekulacija pri Radičevi stranki. Ali v tem slučaju ni ta spekulacija samo očividna, nego tudi do skrajnosti nelojalna. Radičeva volilna politika ni hrvatska seljaška, mirotvorna in človečanska politika. Ne! To je lopovska politika, to je politika gosposkega ničvredneža. In baš zaradi poštenja, zaradi lepše bodočnosti hrvatskega in sploh jugoslovenskega seljaštva, zaradi pomiritve tega od Boga prokletega Balkana in zaradi visokih idealov človeštva se hočemo z vso energijo boriti proti tej spekulantsko-banditski

terri svojo pot, da ne porečejo zgodovinarji, da je domovina sicer naša svojega poveljnika, toda duševna revščina drugih je preprečila njegovo mislo.

— Rim, 24. novembra. V soboto je Federzoni, notranji minister, objubil nov načrt tiskovnega zakona. Liberalci Sandara je predložil dnevi red: Zbornica zaupa, da se notranji politiki vlade posreči ohraniti avtoriteto države in zagotoviti mir s spoštovanjem zakonov. Nastopil je proti politiki državne oblasti s strani fašizma in grajal omejitve tiskovne svobode. Proti fašizmu je govoril tudi Orlando. Sprejel je bil Baistrocchijev dnevi red, ki odobruje vladno notranjo politiko. Za dnevi red je glasovalo 337 poslancev, proti 18, 18 se jih je vzdržalo glasovanja.

PRIJATELJSKA POGODBA Z GRŠKO.

— Atene, 23. nov. (Izvir.) Grška vlada je naročila svojem poslaniku v Beogradu, da ostane na svojem mestu. Prihodno sredo prične razprava v zbornici o odgovori prijateljske pogodbe od strani Jugoslavije.

NOVA TURSKA VLADA.

— Pariz, 24. novembra. (Izvir.) Po poročilih iz Angore in Carigrada je sestavljena nova turška vlada pod predsedstvom Fepi beja, ki je istočasno prevzel protilej vojnega ministra. Za zunanjega ministra je imenovan Sukri Keja bej. General Kalzim bo izvoljen za predsednika narodne skupščine.

MOBILIZACIJA NA GRŠKEM.

— Atene, 24. novembra. (Izvir.) Ker so v Valoni nastali resni nemiri, je grška vlada primorana poklicati pet najmlajših letnikov pod orožje.

Politične vesti.

— Če so prišli do tega prepričanja včerajšnji Radičevi prijatelji, ne razumemo, kako se more ogrevati za tega političnega spekulanta in njegove zavezničke slovensko ljudstvo.

— Jeziki v Društvu narodov. Po pravilih Društva narodov ima vsak govornik pravico, govoriti v jeziku države, ki jo zastopa, pod pogojem, da prired seboj prevajalca. Predstavljajte si torej, da bi na primer Fethi-bej govoril svoj govor v turškem jeziku. Prevajalec bi ga nato prevel v francoščino, drugi v angleščino. Nato bi začel govoriti g. Branting švedsko in odgovorjati bi mu razni govorniki italijansko, špansko in japonsko... Tako nevarna pa stvar v praksi ni. Zakaj vsak govornik mora braniti stališče svoje države in pripraviti poslušalce. In če tudi bi hotel v začetku manifestirati svoj izkikovni nacionalizem, bi tega pozneje gotovo ne ponovil, zakaj več čas, ko govori, strmilo začasno gluhi poslušalci vanj in ni bolj neprijetnega občutka, kot prepričevalno razlagati velevalne stvari glščem. Nato bi bilo treba, da prevajalec, ki ga je privedel s seboj, prevede njegov govor v francoski jezik, in drugi prevajalec isti govor v angleščino, ker sta oba jezika oficialna pri Društvu. Govornik pa ne more tako trikrat zlorabiti potrpežljivosti svojih tovarišev. Razen tega pa tudi tako izgubi možnost neposrednega prepričevanja potom lastne zgovornosti in kretenj. In tako govori v istini tri četrti govornikov francosko, ker vsi znajo več ali manj francosko in v interesu vseh je, da se razgovor čim hitreje razvija. Angleži so se najprej izključno posluževali svojega jezika, da so ohranili načelo dvojezičnosti, ki so ga s pomočjo Američanov uvedli v Društvo, na mirovni konferenci I. 1919. Toda vedno bolj pogosto se dogaja, da se ostali delegati odrekajo prevodu iz angleščine v francoščino. Iz vzajemnosti pa se tudi Angleži odrekajo prevodu iz francoščine v angleščino, tako da postaja francoščina čedalje bolj običajni jezik v Društvu narodov in da imajo prevajalci vedno manj posla. Sicer imajo pa prevodi tudi svojo dobro stran: za časa prevajanja lahko govornik in pa ostali, ki so razumeli govor v izvirniku zadevo mirno premišljujejo.

Prosveta.

Prodana nevesta s tenoristom J. Mestekom iz Plzrji kot gostem.

Tudi popoldanske in celo »izven« predstave so dobro obiskane ako se publiki ponudi prilika slišati lepo in dobro zasledeno opero. Oni, ki ne lišijo dobro Prodano nevesto rad še in še, ne ve kaj je zdrav, domač, redilen črn kruh, svež kot mlado jutro, sladak kot med. Seveda mora biti Prodana nevesta dobra. Ne samo pri nas, povsod smatrajo nedeljske popoldanske predstave, površ še pri nižnjih cenah za menj vredne. Zal gledajo na nje tudi izvajalci premnogokrat tako. Reči moram, da je bil orkester danes v predgri šibak, v splošnem nepazljiv, in tudi pevci se spočetka bili nekam težerni.

V prvem aktu Kecal (Zathey) ni bil pevski bogvekal, a se je v drugem in tretjem razmaja in bil zlasti prav srecen v duetu II. akta in kot teralec izbornem. Rozumova se mora energično lotiti raznega izgovora vokalov in se otresti priučene šole. Glasovno pa je bila prav dobra. G. Mestek sicer majhna, no zelo simpatična figura. Ne vem sicer kako bi izgledal v Trubadurju itd., a kot Janko je ugajal. Prav izvršten igralce je pred vsem, kot pevec zelo ma-

zikalen, zadene vedno pravi temeljni ton ubranosti, modlura iz spokojnosti v strast iz veselja. V žalost neprisiljeno, naravno, narašča in tone z glasom uravnoteženo, ima prijetno prsno, sicer nekoliko votlo skalno in barva visokih tonov se precej razlikuje od nje, a je zmogovita in, se mi zdi, lahka, brez napora. Spoprijateljil se je takoj s publiko in ta se je revanžirala z živahnim ploskanjem. Vašek (Banovec) svojo vlogo vzame pevski, pa semtertam tudi igralski prerresno, drugače pa se mu je marsikaj prav dobro prilagajalo. Tudi Ropasova (Neža), Korenjakova (Katinka), Šubelj (Krušina), najbolj pa še nekaj nov, komično bebast Miha (Debevec), Ribičeva (Esmeralda), Mohorič (Zlumač), so se prijetno uveljavili. Zbor poje dobro. Pa, kaj bi v Prodani nevesti ne pel dobro! Se celo plesalo se je elastično in skladno. Režija je bila spretna in je ustvarila na odru doista življenja.

Čimbolji proti koncu, tem bolj je »Prodana« ugajala in je izzevala v prijeten akord slišne zadovoljnosti.

— Predavanje o psihološkem problemu mase. V društvu »Soča« je predaval 22. tm. z. Stojan Bačič, abs. jur. o psihološki masi. Razvil je znanstveno delovanje psihe posameznika v množici. V to svrhu je podal razne vsakdanje slučaje v življenju, kako v njih misli, čuti, hoče in se žrtvuje posameznik v skupni psihi množice, ki ga duševno popolnoma obvlada, osvobodi in napravi iz njega mehanično orodje v dosego svojega cilja. Masa je množica ljudi s simptomi skupnosti in skupnih težej celoga organizma — mnogote, ki se udeležuje v posamezniku. Pojavijo se mnogotiri simptomi družbe dele v skupnosti in duševno celoto. Ustvari se osnovni ton mišljenja, hotenja in udeleževanja psihe celote z eno in isto željo. Iz te se poraja sugestija mnogote — prava in silna duševna epidemija, ki obvlada duševno stanje posameznika in ga podredi mišljenju celote. Obenem se uveljavijo neprostovoljno in nerazsodno posnemanje v dejanja skupnosti. Psiha mnogote uniči duševno samostojnost posameznika, ga elektrizira in fasciniira večkrat do krutih in strašnih dejanj. Napravi iz krotkega človeka — divjaka pripravljeneza storiti najhujše zločine. Človek v mnogoti postane navaden avtomat-mehanični stroj, brez lastne volje in zavesti, pravi duševni rob, neodgovoren za svoja dejanja. Psiha mnogote je postala I sredstvo politiki. Pred svetov. vojno so Nemci umetnim in lažljivim načinom pripravili ves nemški narod do skupne psihe. Vstal je ves narod kot en mož k strašnem delu. Neki filozof definira psiho mnogote sledeče: Vsak človek živi prirodi primerno. Ako se ta priroda zaznamuje z x, ima še vsak človek svojo individualnost y in še nagajenje k slabemu z. V množici 1000 ljudi je potemtakem 1000x+1000y+1000z toraj so slabe lastnosti in nagibi v z dvakrat močnejši kakor priroda sama. Psihi mnogote kljubuje in se ji ne uklone le duševno močan razvit individui, katerega ne obvlada sugestija drugih. Vendar je vsak človek v masi intelektualno slabši. Razvidno je iz podanega, kako veliko odgovornost nosijo voditelji mase, ki običajno provzročijo take duševne procese človeštva v gole egoistične svrhe. Njih žrtve sede v ječah, oni pa se svobodno kretajo po svetu. G. predavatelj je žel iskreno zahvalno za strokovno in v lepl, dovršeni obliki podano predavanje. Prihodno soboto 29. tm. predava g. Fran Dolžan o vesoljnem potopu.

— Srsaki književni glasnik z dne 16. novembra prinaša to-le vsebino: Kašanin, Smrt Savice Veličanstvenog, Papini, Onaj, koji nije mogao da voli, Korolija, Poklič,

— III. mladinsko glasbeno predavanje. Pod naslovom »Zborovska glasba Slovencev« smo poslušali včeraj v filharmonični dvorani III. predavanje v tem letu, ki je istokot vestransko lepo uspelo, kakor prejšnji dan. Sedaj je prof. Jeraj pridobil za mladinsko pevski zbor Ljubljanskega Zvona in njega pevovodjo g. Prelova. Ta je v kratkih, a jasnih, poljudnih stavkih pazljivo mladini očrtal razvoj naše zborovske literature, naštel in karakteriziral nje glavne predstavnike počenši od Gallusa-Petelina in končavši pri naših najmlajših. Pevski zbor Zvona pa je pod njegovim vodstvom zapel po nekaj Lajovicvih, Premrolovih in mojih pesmi v mešanem in ženskem zboru. Poslednje je spremljal na klavirju g. Stritof tankočutno prijemajoč se petju. Mladina se ni mogla dovolj naploskati in vesel, priznanja instinktivno pravilno razumevajoče mladine deležni pevci in pevovodja so peli res kot lepo ugašeni zvon, kačoz k pevski poobžnosti male, one, v katerih rokah je usoda naše glasbene bodočnosti. Lepo in najiskrenejše zahvale vredno je posvetiti se vzgoji mladine in »Zvonu« gre poleg vsega drugega prav posebno v včerajšnjim dnem se to priznanje. G. prof. Jeraj pa je znal kot voditelj mladinskih predavanj s pritegnitvijo pevskega zbora obogatiti program svojih predavanj ter iznova zanetiti v mladih dušah že nekoliko pojemajoče zanimanje za glasbeno umetnost.

— Razstava v Jakopičevem paviljonu nov.-dec. 1924. Včeraj ob 11. dopoldne se je otvorila v Jakopičevem paviljonu razstava, ki jo prirejajo naši starejši umetniki v družbi mlajših novih talentov. Med starejšimi so Rikard Jakopič, vtemeljitelj slovenskega impresionizma, Matija Jama, tihi naš krajinar in zamaknjene slovenske prirode, sledi ta naš prvi portretist in stilist med slovenskimi slikarji Ivan Vavpotič in vsestranska Santlova natura. Tej četvorici so se pridružili mlajši Karolina Bulovecova, Fran Klemenčič, Ivana Koblica, Anica Sodnik-Zupančeva, Bruno Vavpotič, Ferdo Vesel, Ivan Napotnik, Fran Zupan, Gajmir Kos. Tudi starina Ivan Zajec razstavlja tri novejša dela. Razstava je priprosto, vendar okusno opremljena. V celem je razstavljenih nad 160 del. Otvorili so prisostvovali predstavniki naših oblasti, dasi ne v številu, kakor bi se spodobilo za tako priliko. Videli smo magistrata ravnatelja dr. Zarnika za mesto Ljubljano, predstavnike univerze, prof. dr. Ivana Prijatelja, zastopnika višjega šolskega sveta višjega šolskega nadzorika Engelberta Gangla, konzula Češkoslovske republike dr. Beneša in druge. Goste je pozdravil v imenu razstavljalcev slikar gospod Matija Jama ter nato otvoril razstavo z besedami: »Künstler schaffe, rede nicht!« Nato se je vršil obhod po razstavi. O razstavi prinesemo strokovno oceno. Že sedaj opazujemo ljubitelje umetnosti, da posetijo razstavo, ki razkazuje dragocene, pristne in solidne umetnine!

— Zgodovina slovanskih umetnosti. Četrto predavanje letošnjega cikla umetnostno-zgodovinskega društva se vrši danes ob 18. v univerzitetni zbornici. Predava dr. Izidor Cankar iz: Arhitektura in kiparstvo Balkana. Vstopnice pri blaginji.

— Pevska zveza v Ljubljani razpisuje tri nagrade: eno za 500, dve za 250 Din za izvirne pesmi za mešan zbor. Pesmi smejo biti srednje težke, da jih zmorejo tudi naši podeželni zbori, morajo biti izvirne, po vsebini in obliki neoporečno pravilne, po obsegu 3—5 strani »pevčeve« oblike, za mešan zbor brez spremljevanja. Pesmi ne smejo biti pisane lastnoročno, temveč v prepisih, tudi ne smejo nositi lastnega imena, temveč moto, ki naj bo napisan tudi na priloženem zaprtim pismu; v tem pa naj bo označeno natančno, ime in naslov skladatelja. Rok do Novega leta 1925. Poslajte na: artistični odesk Pevske zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Pazite na naslov radi zamenjav! Odbor Pevske zveze.

— Srsaki književni glasnik z dne 16. novembra prinaša to-le vsebino: Kašanin, Smrt Savice Veličanstvenog, Papini, Onaj, koji nije mogao da voli, Korolija, Poklič,

Mirković, Psalm ljubavi, Slobodan Jovanović, Mihajlo Gavrilović, Lazarević, Iz »Parerga I paralipomena«, Knežević, Senković, Jasna Prodanović, Kriza našega parlamentarizma, Umetniški, socialni, politični, inostrani pregled, ocene, beležke.

— Boris Popov, član opernega gledališča — poučuje solo-petje. Sprejema stranke od 2. decembra dnevno od 14. do 16. ure v Narodnem domu, I. nadstropje, desno, soba pevčakega društva »Ljubljanski Zvon«.

— »Nova Evropa«. Najnovejša številka prinaša sledečo vsebino: Lj. Stojanovič in M. Čurčin, O ulogi Srbov, M. Djordjevič, Probujena Kitajska, Mitrovič: Nova pot k mednarodnemu zblizevanju. Politični in ekonomski pregled. Beležke.

— Čeština na univerzah v raju. Na Nemškem je 23 univerz, od katerih imajo predavanja v češkem jeziku berlinska, vratslavskaja in lipska univerza. Na berlinski univerzi ima v semenišču za orijentalno jezikje praktične vaje v češčini lektor dr. R. Meckelein, knjižničar Pruske državne knjižnice, ki sočasno čita o poljskem, španskem in gruzinskem jeziku. Na vratslavski univerzi čita redni prof. slavistike P. Diels o češki in poljski literaturi v srednjem veku. Na lipski univerzi uči redni profesor slavistike M. Wasmer na podlagi staročeskijh tekstov. O zgodovini, prosveti, moderni literaturi češkega naroda pa nemška inteligenca nič ne izve. Znatno večja pozornost se posveča na nemških univerzah Rusom, Poljakom Srbohrvatom, Bolgarom in Litvincem. Od 23 nemških univerz se vrše na 18 univerzah večja ali manjša predavanja iz slavistike. Pet univerz (Jena, Erlangen, Rostock, Tübingen in Würzburg) je pa popolnoma opustilo slavistiko.

TARZAN

KINO IDEAL KINO IDEAL
Danes I. del. 7114

Pravni vestnik.

PRVO PREDVALNO ZBOROVANJE DRUŠTVA »PRAVNIK« V LJUBLJANI.

Društvo Pravniki je otvorilo serijo svojih predavanj v sredo 19. tm. v razpravnih dvorani Justine palače. Udeležba je bila to pot dobra, pa vendar ne toliko, kakor bi oglašeno predavanje zaslužilo. Zdi se, da je bila za praktične juriste nastavljena ura preozgodnja.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik dr. Danilo Majaron z nagovorom, ki je poudarjal važnost baš pred dvema mesecema tako sijajno vselelega kongresa juristov vse kraljevine v Zagrebu. Zelo umestno je pokazal na lepo priliko, da slovenski juristi, ki so vključeni v Pravniku, na društvenih predavalnih zborovanjih vnesejo svoje pritožbe ali stavijo predloge, ki jih imajo glede naše zakonodaje. (Brez dvoma bi bila zelo potrebna taka, specialna predlogom glede zakonodaje posvečena društvena zborovanja, da bi dobili društveni odbor priliko spoznatosti želje društvenikov in jih poslati v pretnes stalnemu odboru kongresa juristov vse kraljevine, da jih vpoštevajo pri sestavi programa za splošno zborovanje prihodnjega leta.) Društveni predsednik je pozival društvenike k intenzivnemu udeleževanju in sodelovanju pri prihodnjih predavalnih zborovanjih in dal na to besedo ljubljanskemu univ. prof. dr. Gjorgiju Taslicu, da predava o svojem izbranem smatu: »Ali more sodišče presojevati ustavnost zakona?«

Predavatelj je pri svojem globokem predavanju izhajal iz splošno znane dejstva, da imajo Zedinjene države v Sev. Ameriki tako zakonodajo, ki sodišču garantira pravico presojeati ustavnost zakonov. Te pravice pa ne izjavljajo sodniki tako, da bi ta ali oni zakon, ki mu odrečejo ustavnost, tj. skladnost z obstoječo ustavo lastne države, razveljavili, ampak tako, da samo izrečejo, da se tisti zakon ekscelpcionalno ne uporablja. Zanimivo dejstvo pa je predavatelj navedel, da ameriška sodišča težje za odpravo te presojevalne pravice, dočim evropska središča nasprotno želijo, da bi tako pravico dobila. Predavatelj je prešel v nadaljnjih izjavah na temeljno načelo »razdelitve oblasti«, iz katerega se more predmetno vprašanje reševati. Izognil se je vsakemu konkretnemu primeru iz naše države, kjer bi prišlo vprašanje ustavnosti zakona v pošte, razvil čisto teoretično svoje misli in kritično premotril stanje tega vprašanja v kontinentalni juris prudenci, osobito francoski in pa nemški. Prišel je do zaključka, ki pomenja za naše praktično pravosodje novosti, da namreč sodišče sme glede vsebine zakona presoditi ustavnost zakona, ker Vidovdanska ustava v čl. 109 ustanavlja neodvrdnost sodišč in čim nalađa dolžnost, da sodijo po zakonu, presojejo ustavnost zakona pa ne zabranjuje. Omenjal je, danes univ. profesor v Subotici, postavil to tezo že l. 1905, (mi bi pa pristavili, da je isto trdil tudi Slovenski Pravniki, letnik 1921, str. 124 v pogledu na določila zakona o zaščiti države z dne 2. avg. 1921.)

Kar se pa tiče presoje legalne forme zakona t. j. po ustavi predpisane oblike, kako je zakon postal in kako je bil promulgiran, v tem pogledu pa je predavatelj mnenja, da nima sodišče pravice izvrševati takšno presojo: za to bi bilo poklicano ustavno sodišče, ako bi ga Vidovdanska ustava predvidevala!

Po tem predavanju se je v debati oglašil univ. prof. dr. Leonid Pitamice, z nekaterimi duhovitimi opazkami, ki so še bolj pokazale, kako pereča, pa tudi kako težka je rešitev tega vprašanja. Vsekakor so imeli poslušalci na tem zborovanju lepo priliko, dobiti v zamatnem poglavju o ustanovitvi zakonov dobro orientacijo z novimi vidiki, za kar so se predavatelju obdolžili z živahnim zahvalo.

K otvoritvi proge Ormož - Murska Sobota.

V soboto smo mogli samo kratko poročati o slavnostni poveljni otvoritvi nove železniške proge Ormož - Ljutomer-Murska Sobota. Danes izpolnjujemo to poročilo.

V Ivanjovcih je župan Lovro Petovar predstavil ministroma Staniču in dr. Žerjavu okoliške župane in kmetijske prvake, ki so prišli, da osebno pozdravijo zastopnike kraljevske vlade in se udeležijo za njihove kraje veličastnega dogodka, ko se izpolni davna njihova želja, da se zveže z železnico Prekija in Prekmurje. Ministra sta vsakemu izmed njih prijazno podala roko in se s njimi pogovarjala, kar je napravilo na kmeti-ko prebivalstvo najboljši vtis.

Za povelje se je v lepem govoru zahvalil minister dr. Žerjav. V svojem govoru je med omenjal:

V gostoljubni Petovarjevi hiši smo ope-rovano govorili o potrebi zgradbe železniške proge, ki bi vezala Prekijo s Prekmurjem ter snovali načrte, kako bi to zgradbo čim najbolj pospešili. Bili smo optimisti, vero-vali smo, da se zgradba uresniči, in obljuba bila sva takrat z dr. Kukovcem prijatelju Petovarju, da pridoda k otvoritvi, kadar ste-že ta železnica. Danes otvarjamo to želez-nico in svojo sva s prijateljem Kukovcem, kakor sva obljubila.

Stojimo na tleh, kjer je tekla zibelka Stanka Vraza, prvega propovednika jugoslo-venske ideje. Tu vlada še danes njegov duh in na nas je, da z neumornim delom priborimo velikim njegovim idejam do zmagaja. Tu so sloveče jeruzalemske gorice, kjer zori plemenita jeruzalemska trta. Z ognjem, ki je lasten tej ruini kapljici, delujemo na to, da se uresniči Vrazova velika ideja. Z navdušenimi živjenci je množica sprejela ministrove besede.

Na postaji v Žirovnah je otvoritveni vlak pozdravila nepregledna ljudska množica. V ospredju je bila razvrščena šolska mle-dina, držeč v rokah državne zastave. Po-zdravne govore sta izrekla šolska voditelja Gabrijelj in Čufek, na kar je mila-dina zapela himno »Bože pravde«.

Na pozdravu se je zahvalil železniški minister Andra Stanič, povdarjajoč v ka-ko veliko zadovoljenje je kraljevski vladi, da je mogla skoraj takojšnje izročiti prometu dve veličastni železniški progi — eno na jugovzhodno državo, Veles-Stip, drugo na severozahodno — Ormož-Murska Sobota.

Posebna lep sprejem je bil na starem kolodvoru v Ljutomeru, ki je bil ves v zele-nju in zastavah. Na peronu je pričakovala vlak tisočglašna množica: občinski svet z žu-panom dr. Stojanom, okrajni zastop, duhov-ščina, šolska mladina z učitelji, vsa društva, gasilci, mladeniči na konjih.

Pozdravni govor je izrekel župan notar g. dr. Ivan Stojan. V svojem govoru je naglašal neprimernost in nezdružljivo stanje, da je moral doslej Ljutomer, rojstni kraj veli-kega Miklošiča, občevati s svojimi sloven-skim zaledjem in z državniimi oblastmi pre-ko tujeje ozemlje. Tega je sedaj konec. Lju-tomer ima sedaj direktno zvezo z ostalo do-movino in ustvarjeni so vsi pogoji za uspe-šen njegov razvoj. Zahvaljujoč se kraljevski vladi, da je izpolnila srčno željo vsake pre-bivalstva, je izrekel vsem iskreno dobro-doščilo.

V imenu ljutomerskega okrajnega za-stopa in okoliških občin je govoril g. Jakob Rajh, povdarjajoč radost vsake prebival-stva, da se je jendar enkrat uresničila dol-ga gojena nada vseh Muropljencev. Predsed-nik krajevne organizacije JDS, odvetnik g. dr. Marko Stanič je tolmačil čustva naprednega prebivalstva in pozdravil mi-nistre dr. Žerjavo in Staniča kot predstavi-telje narodne fronte, katere edina lahko za-gotovi naši državi uspešen in miren razvoj. Za sijajen sprejem se je zahvalil minister dr. Žerjav, ki je v svojem govoru zlasti izražal željo, naj bi Ljutomer v bodoče po-stal ne samo važen gospodarski in prometni center, marveč tudi ognjišče kulturnega de-la, razsadnik narodne in državne misli na vzhod, v Prekmurje.

Prav lep je bil sprejem tudi v Veržeju, v tem slovečem slovenskem trgu. Posebno pozornost je vzbujala oborožena tržka gar-da s svojimi načelniki in g. Sršenom. Po-zdravni govor je imel župan g. Sršen. Izražajoč dobrodoščilo zastopnikom vlade in vsem gostom je povdarjal: Tu žive po-tomci onih, ki so pred stoletji stopili v zve-zo z junaki sumadinci, da se ramo ob-rami bore proti skupnemu sovragu Turku. Kakor takrat, tako smo tudi sedaj priprav-ljeni, da se borimo z očiščeno roko za naše narodne in državne svetinje. Sporočite to našemu vladarju!

Tržka garda je spomin na one čase, ko smo v sivi prošlosti že imeli stike s Suma-dijci.

Nova železnica, ki ima za nas največji gospodarski pomen, nam znova omogoči, da obnovimo stare zveze in kakor v preteklosti, tako bomo se tudi v sedanjosti in v bodočnosti ramo ob rami s svojimi sumadinskimi brati bratili, ako bo ožgožena skupna naša domovina. Govorili so še: predsednik kra-jevne organizacije JDS g. Vunderl, načelnik tržke garde g. Sršen, predsednik gasilskega društva iz Bundečev in župan pre-kmurske občine Iškovec. Za sijajen sprejem in lepe pozdravne govore se je zahvalil mi-nister dr. Žerjav. Pod Avstro-Ogrsko je rekel govornik, je bilo prebivalstvo to, in onstran Mure leženo drugo od drugega. Pro-met je bil onemogočen in se osebni stiki so bili težki. Naša narodna država je takoj zgradila preko Mure dve mosta in danes je zvezala Prekmurje s Slovenijo in ostalo državo tudi z železnico. Ti mostovi ob Muri nimajo samo velik gospodarski in naroden pomen, oni so tudi čuvarki naše državne gra-nice. Veržej, po čegar žilah se pretaka tudi ju-najska sumadijska kri, in vse prebivalstvo se naj zaveda, da morali mostišči, ki vo-dita v državo, čuvati kot naši obmejni trd-ujavi.

Ministrov govor so zaključili navdušeni živjenci kralju in ujedinijeni domovini. Preko voličke železnice mostu čez Mu-rjo je na vlak in Prekijo zavozili v Prek-murje. Ob progi so vlak pozdravljali številni

ruski begunci, ki so pomagali grediti to železnico. Ta železnica je torej plod truda in znojja tudi ruskih naših bratov. Prva postaja v Prekmurju so Belinci.

Tu je imel pozdravni govor župan M. Klekl, bivši klerikalni poslanec. Njegov govor je bil lep, poln ljubezni do skupne države, živo nasprotje hujšajočih govorov, ki jih imamo sicer priliko dan za dnevom slišati iz ust politikujočih duhovnikov; na-pravil bi bil najboljši vtis, ako bi ne za-grešil govornik v svoji nestrpnosti grde ne-taktnosti, ki se sama obsoja.

Ob trideset na 13. je vlak prispel na končno postajo v Mursko Soboto. Med svi-ranjem godbe in vzklikanjem tisočgla-sne množice se je vlak ustavil pred kolodvo-rskim poslopjem. V imenu mestne občine je pozdravil zastopnike vlade gerent odvetnik g. dr. Šemen ter ju prosil, naj bosta to-maša zahvala mesta in vsega prekmurskega prebivalstva napram vladi za veliko dobro-to, ki jo je Prekmurju naklonila z zgradbo te železnice. Na pozdravu se je zahvalil mi-nister Andra Stanič, ki je v svojem go-voru naglašal, da je bilo delo osvobojenja Prekmurja v gospodarskem oziru končano šele z zgradbo te železnice. Svoj govor je končal z željo, naj bi bila železnica vr-blagostanja in zalag boljše bodočnosti za Prek-murje in njega prebivalstvo.

S kolodvoru se je nato formiral spre-voz v mesto. Na čelu sta korakali železni-čarska godba iz Maribora in vojska godba iz Vraždina, ki jo je dirigiral k slavestni otvoritvi sam vojni minister. V hotelu Dob-ici je bila zakuska, prirejena na čast gostom.

Pri zakuski je imel lep pozdravni govor predsednik krajevne organizacije JDS, od-vetnik dr. Škerlak, ki se je po prevaritu vrnil iz Budimpešte v svoj rodni kraj, da po svojih močeh pomaga pri narodni pro-buji in politični vzgoji svojega rodnega ljud-stva. Svoj pozdrav je končal z vzklikom: »Živel Nj. Vel. kralj Aleksander, živel vsa kraljevska domla«.

Odgovarjajoč dr. Škerlaku je minister dr. Žerjav izjavil med drugim: Imam občutek, da je naša država z zgradbo prekmurske železnice hotela pokazati svojo silo in pred vsem svetom izjaviti, da je Prekmurje naše za sedaj in za vse večne čase. Zato naj tudi ne ves svet in se po tem ravna, da so naše mejne in seve-re za vekov veke stalne in da ne bomo nikdar dovolili, da bi dorkoli skušali omajati te trdno določene granice.

Odgovarjajoč na lepe besede, na-slovljene na kralja, napivam jugoslo-venskemu narodu in v njem našemu marljivemu prekmurskemu ljudstvu.

Ministrove besede so izzvale viharo odobravanje in navdušenje.

BANKET V LJUTOMERU.

Trije pomenljivi govori.

Otvoritveni vlak se je vrnil iz Murske Sobote ob pol 13. in se vrnil v Ljutomer, ki je bil ves v državni in narodnih zastavah. Tu se je vrnil v ondometnem prvem hotelu slavnostni banket, ki se ga je udeležilo nad 130 oseb.

Vrsto napitnic je otvoril trški župan g. dr. Ivan Stojan, ki je želel vsem dobro-doščilo in prosil za odobrenje, da se pošlje s slavnosti udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki se je tako živo zani-mal za izvršitev te železniške proge. Z nav-dušenim ploskanjem je bil sprejet ta predlog.

Nato je govoril železniški minister

Andra Stanič. Izvajal je:

Izrekam iskreno zahvalo za izraze udanosti kralju in za pozdrave kraljev-ski vladi. Izrazi udanosti kraljevskemu domu so dokaz, kako globoko je ukore-njena v srcu slovenskega ljudstva ljus-bezen do vladarske hiše in s kakšnim notranjim zadoščanjem je to ljudstvo sprejelo veliki dogodek osvoboditve in ujedinenja. Ker zlasti tu ob meji skušajo zunanji in notranji sovražniki omajati vero ljudstva v državo, je treba glasno in jasno, da čuje ves svet, po-vdarjati, da je to naše državno uje-dinenje izvršeno za večne čase in da se bo vse storilo, da se v vsem obsegu iz-vede tudi narodno ujedinenje.

Da se ta ideja državnega in narod-nega ujedinenja okrepi, na to mora sistematično delovati vsaka kraljevska vlada. — Pred dnevi smo izročili pro-metu železniško progo Veles-Stip, danes smo otvorili prekmursko železnico, v nekaj dneh bo gotova proga, ki bo ve-zala Beograd z Bosno in Jadranom in v doglednem času steče tudi železnica, ki spoji Hrvatsko in Slovenijo s Spli-tom. Vidite, v tem delu je sistem. Izva-jajo se sistematično dela, ki ojačujejo narodno edinstvo in državno moč ob-enem. Ustvarjajo se vsi predpogoji, da se okripi državna misel, sloneča na medsebojni ljubezni in medsebojnem uvaževanju. — Proga, ki smo jo danes otvorili, ima pred vsem nacionalni po-men. Rad tega smo jo tudi v prvi vrsti zgradili. So kraji v naši državi, ki so silno oddaljeni od železniškega prome-ta in ki bi železnico nujno potrebovali. Toda vlada je zrla na prekmursko pro-go z višjega nacionalnega stališča in jo, ne oziiraje se na druge, takisto važne in nujne zahteve, odredila pred vsem to zgradbo. In to zgradbo so pospeše-vale vse naše vlade. Priznanje in zahva-lo je torej treba izreči vsem vladam, ki so strole vse, da se izpolni volja Nj. Vel. kralja Aleksandra glede čimnaje prejšnje zveze Prekmurja z ostalo kra-ljevino, zahvala gre Nikoli Pašiću, ki

je osebno podpiral to akcijo in pod ka-terega vlado se je ta zgradba sprožila in končno sedaj tudi dokončala, prav posebno zahvalo in priznanje pa zaslu-žijo inženjerji in delavci — med temi številni ruski begunci, ki so to progo gredili.

Zahvaljujoč se ponovno za presrečen sprejem, ki ga je priredil »divni narod Slovenije« zastopnikom kraljevske vlade, je minister zaključil svoja izva-janja takole:

V menu vseh onih, ki jim je pri srcu blagor velike skupne domovine, v ime-nu vseh navdušenih borcev za narodno in državno ujedinenje, vzklikam:

Naj živi v vekov veke ujedinjena kraljevina Srbov, Hrvatov in Sloven-cev!

(Viharno odobravanje. Navdušeni vzkliki: Živel kralj, živeja Jugoslavija!)

Ko se je poleglo navdušenje, ki ga je izzval govor prometnega ministra, se je dvignil minister za šume in rude dr. Gregor Žerjav ter med splošno pozornostjo izvajal:

Z otvoritvijo nove železnice se je pomen Ljutomera, ki naj postane v kraškem mestu, neizmerno dvignil in povečal. Čakajo ga velike naloge. Naj bi postal kulturni in duševni center onih krajev, ki jih je železnica zvezala z Ljutomerom. V tem stremljenju ga bo vlada vsikdar podpirala. Naj bi ide-also izvrševal to veliko svojo mislijo, naj bi se ne strašil težkoj in neprimlik, ki sprva zavirajo vsako idealno delo, marveč se zavedal, da bo zmagal s svo-jim dobrim namenom, ker vsaka stvar, ki je dobra, mora končno izvajevati zmagajo.

Preživeli smo kratko dobo šest let našega narodnega in državnega uje-dinenja. Napredek v tem času je bil ve-likanski. Skeptiki in pesimisti tega na-predka seveda ne vidijo. Toda prepri-čan sem, da uženem z močjo stvarnih argumentov vsakega pesimista, ako je pristopen treznemu in pametnemu prevdaku. Kakšen napredek je povso-dje v našem državnem življenju! Le po-glejte naše šolstvo, kakšen napredek! Naša valuta je ustaljena, naš izvoz pre-sega visoko naš uvoz, naša trgovska bi-lanca je aktivna, takisto je visoko ak-tivna vsa naša državna bilanca. To je dokaz, da se naša država polagoma, e sigurno konsoliduje, da postaja mogo-čna in silna. Ko drda danes vlak mimo Ljutomera, je to bobnenje železnice koreka mogočne Jugoslavije.

Zato smatram otvoritev prekmur-ske železnice za občesarodni dogodek, delo, ki smo ga mogli izvesti samo z združenimi močmi. In v zvezi s tem pravim: Ako bi porabili za dobro stvar vse energije, ki jih sicer potrošimo v medsebojnem boju, bi lahko zgradili deset prekmurskih železnic.

Očitajo nam narodno izdajstvo, ker pravimo, da živi en narod od Tri-glava do Vardarja in se po tem gestu tudi ravnamo.

Z ozirom na ta očitek izjavljam slovesno: V bratu Srbu ne zrem pripad-nika tujeja naroda, v tovarišu ministru Srbu ne vidim člana drugeja naroda, marveč lastnega brata, po čegar žilah se pretaka ista kri, kakor polje v mo-jem srcu, in naj me za to še tisočkrat proglašate za Judeža Iškarijota! (Vihar-no pritrtjevanje in ploskanje.)

Povdarjam: Motor za vse naše de-janje in nehanje bodi ljubezen do do-movine. Ta ljubezen se da primerjati samo ljubavi do matere.

Toda tudi mati mora sinu dovoliti, da gre v boj za domovino. Zato je lju-bezen do domovine celo vzvišenejša nego ona do rodne majke.

In otečestvu, kakor krepko pravi Srb, domovini, kakor pravi mehkeje Slovenec, napivam: Naj živi, cvete in napreduje! (Vsi prisotni so se dvignili e sedežev, oduševljeno klicali »živeja Jugos-lavija« ter prirejali govornika takrne ovacije.)

V imenu mariborskega mesta je go-voril župan dr. Leskover: Maribor se veseli z Ljutomerom, da je Prek-murje spojeno s Slovenijo in preko nje z vso ostalo kraljevino. Prosim navzo-čega gospoda ministra, ki zastopata sedanjo vlado, da tolači našo željo, da bi bila država, katere zvesti čla-ni smo, silna in mogočna na vekomaj!

(Govor dr. Leskoverja je vzbudil sploš-no pozornost in je bil viharno aklamiran.) V imenu Trgovske in obrtniške zborni-ce v Ljubljani je govoril predsednik Ivan Knež in izrazil svoje veselje, da je končno izpolnjena želja celokupnega prebivalstva v Sloveniji, da se je zgradila proga, ki veže Prekmurje s Slovenijo in ostalo kraljevino. Dr. Radoslav Pipuš iz Maribora je izrazil zadoščanje industrijskih krogov, da se je zgradila prekmurska železnica in povdaril željo teh krogov, da se dograje tudi še druge važne proge, predvsem ona iz Rogaske Slatine v Krapino, da bi bil tako neposredno zvezan Maribor z Zagrebom.

Med splošno napetostjo se je zgla-sil za besedo zastopnik Dravske divizijske oblasti polkovnik Nedelković. Iz-javil je: Smatram za svojo sveto dolž-nost, da se zahvalim za vso ljubav, ki jo goji ves narod napram vojski. Na-glašam, da naša vojska predstavlja cel-okupen naš narod, in izjavljam, da bo

ta vojska, ki je del naroda, vsikdar na-stopala v obrambo naših meja in jih branila do zadnje kaplje krvi, kakor je to storila v prošlosti. Kar je belt orel vzel pod svoja krila, to bo branila ar-mada do zadnjega svojega diha. Naša vojska je dobra, kakor je dober ves naš narod. Zato pravim: Ako ne boste vi sami dobri, ne bo dobra niti vojska. Da je naša armada dobra in vsikdar pri-pravljena, da brani naše meje, za to imata zaslugu dve činitelja: Prvi čini-telj je vrhovni komandant Nj. Vel. kralj Aleksander (viharno ploskanje in navdušeni klici: Živel kralj Aleksan-der! Živeja naša narodna vojska!) in drugi činitelj, celokupni naš narod.

Ko je po strašni Golgoti umika pre-ko Albanije prišel takratni regent pre-stolonaslednik Aleksander v Sv. Ivan Meduanski na Jadransko ohal, je pri-plula v pristanišče italijanska torpe-dovka, da ga vzame na svoj krov in prepelje v Italijo. Regent Aleksander je to ponudbo odklonil in izjavil z vso odločnostjo: »Ostanem pri svoji vojski! Tako kakor pri vojski, tako ostan-em kralj tudi pri svojem narodu vsikdar in ga ne zapusti nikdar.

Drigam svojo čašo na zdravje in srečo Nj. Vel. kralja Aleksandra in vsega kraljevskega doma. (Vsi navzoči so se dvignili raz sedeže, navdušeno ploskali in klicali »Živel, živel, živeja!«)

Celjski župan dr. Hrašovec je napil jugoslovenskemu narodu, o kate-rem je prepričan, da bo srečen v veliki svoji svobodni domovini.

V imenu ptujskega mesta je govoril župan dr. Senčar, ki je izrazil svoje prepričanje, da bo naša država pre-magala vse težkoče, ki zavirajo njen na-predek in konsolidacijo.

V imenu ljubljanskega mesta je go-voril bivši ljubljanski narodni poslanec prof. Josip Reischer, izražajoč željo, da bi nova proga donesla obilo blago-slova ne samo Ljutomeru in bližnjim občinam, marveč celokupni Sloveniji in vsi kraljevini. Gosp. Zemljič se je spominjal pokojnega ljutomerskega ro-doljuba Joška Rajha, ki žal ni dožl-vel uresničenja svojih nad, da bi stekla železnica v Prekmurje. Minister na raz-položenju dr. V. Kukovec je podal zgodovino zgradbe prekmurske želez-nice. Navedel je, da je bilo na predlog zagrebskega industrijalca Alexandra svoječasn določeno pol milijarde za gospodarske potrebe, in da se je na vpliv dr. Žerjavo od te svote nakazalo deset milijonov za trastranje in pripravljalna dela za prekmursko železnico. Povdar-jal je, da so vse vlade pospeševale zgradbo, zlasti pa je bil Nikola Pašić vsikdar za to, da se forsira to zgradbo, dasi je bil sicer vedno za štedenje.

Vrsto napitnic je zaključil gerent mestne občine v Murski Soboti dr. Šo-men, ki je nazdravil vladi in vsemu jugoslovenskemu narodu.

Otvoritveni vlak je ob 21. zvečer krenil iz Ljutomera.

TARZAN

KINO IDEAL KINO IDEAL
Danes i. del. 7115

Julijska Krajina.

— Železnica Ajdovščina. — Postol-na bi bila brez dvoma velika koristi Ju-lijski Krajini in tudi Furlaniji. Zato je upravsna komisija v Vidmu priporočila vladi, da naj sprejme v načrt novih železnic, katere naj se zgradijo v krat-kem, tudi železnico iz Ajdovščine v Postojno. Gorica bi bila vesela take črte in tudi vsa Vipavska dolina. Toda ali je res misliti na zgradbo te proge? Zdi se nam, da je dandanes v Rimu premalo dobrega razpoloženja za njo in utegnejo se razvijati tam pomisleki političnega in vojnega značaja. Zadnji čas pa bi bil, da se neha gledati na obmejno deželo z nezanimanjem ter se ji končno prisikči na pomoč gospodar-sko-prometno, česar najnujeje potre-buje.

— Verificirani mandati. V seji po-slanske zbornice 21. t. m. je predsednik Rocco naznanil, da so bili v volilnem odboru verificirani mandati poslancev iz Juljske Krajine poleg Italijanov tu-di dr. Besednjaka, Wilfana in Srebr-niča.

— Še o požaru v prošli tuki v Trstu. Na parnik »Dunav« se je razširil ogenj neposredno iz skladišča št. 30., iz katerega so svigali visoki plameni. Ogenj je pospeševal precej močan veter z jugozapada. Jugoslo-venski mornarji pod vodstvom kapitana Ti-lanika so ostali na krovu do zadnjega in so storili, kar so mogli v omejevanje ognja. Takoj po izbruhu požara so mornarji 30 po številu, odrinili parnik od brega. Na to-vorno barko so se umaknili šele potem, ko je bil ves sprednji del parnika v ognju in je postala vročina neznošna. Jugoslovensko mornariško moštvo je storilo svojo dolž-nost, zato pa je skrajno nesramno poročilo v »Piccolu«, da so se Jugoslovenci zdramili šele, ko jih je opozoril na požar poveljnik »Epiru«. Tržaški italijanski list ni mogel opustiti niti prilike nesreče, da ne bi pok-ažal svojeg sovražstva do Jugoslovenov!

— Nova občina. Dosedanje občine Ja-nezevo brdo, Cele, Kilovce, Prem, Ratece-vo brdo in Smrte se združujejo po kralje-vovmu odloku z dne 16. oktobra v novo obči-no z imenom Prem in središčem v Premu. Občine so bile premahne za uspešno samo-stojno upravo.

— Umrila je v Vrtojbi gospa Rozina Zorn, nadučiteljica soploga. V Gorci je umrl kronač Fran Sokol.

— Podpora po toči prizadetemu prebi-valstvu. Uradniki goriske podprefekturo so razdelili te dni vladno podporo po toči le-tošnjega poletja prizadetemu prebivalstvu. Podpora je dobilo 350 družin v 20 vaseh. Seveda ta podpora niti z daleka ni prava pomoč trpečim kmetom. Izrabljati pa se ho-če vsak centezim v politične svrhe! Ljud-stvo plačuje visoke davke, zato bi morala biti tudi pomoč v nesreči primerna davkom.

— Zlato poroko sta proslavila včeraj v Trstu Ivan in Helena Macarol. Jubi-lar je znan kot dolgoletni odbornik »Delav-skega podpornega društva«. Se mnogo zdravih in zadovoljnih let!

— Obsojeni. Poročati smo svojčas, kako so fašisti v Gorici ob državnih volitvah pri-mostu v Pevmo napadli in prepleli ter te-liko poskodovali Slovenca Alojzija Planiš-kega, ki je nalepljal slovenske volilne gla-se. Orožniki so našli pri nem, ko je ležal nezavesten v Podgori, dva noža, ki sta predolga, v resnici sta bila ta dva noža nedolga. Planišček ni imel nikakih no-žev, pač pa mu je takrat zamajkala ruka. Nanašalec seveda niso našli, Planiškega pa so radi nožev obsodili pogojno na 10 dni zaporu. Italijanska pravica!

— Senator Mosconi, ki je bil generalni komisar v Trstu, piše knjigo o Juljski kra-jini. V njej se bavi obširno tudi z Jugosla-venimi v deželi. Knjiga izide v kratkem.

— Občinske volitve v Rencah so raz-pisane na dan 14. decembra t. l.

— Odlikovan je bil mehanik Henrik Fu-lipčić iz Dutovelj na Krasu na razstaviš Rie-difnikov v Milanu z zlato kolajno in zaslu-žnim križcem.

— Težka nesreča z motornim kolesom se je pripetila blizu Vipave. Na cesti so našli kmetije prevrnjen motokicli, v farku pa je ležal nezavesten stotnik I. pešpolka brigade Re A. Greco. Stotnik je ranjen smrtonosno. Prepeljali so ga tuko v go-risko vojaško bolnico.

Neprekosljivi so le

EXCELLA

Nedosegljivi konstrukcijski materiali, izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom.

J. GOREC, Ljubljana, palata Ljublj. kreditne banke

Sokolstvo.

Jedini odsek »Sokola« Ljubljana vabi svoje člane na izjavnostni občni zbor, ki se bo vršil dne 2. decembra t. l. v Na-rodni kavarni ob 20.30 zvečer. Dnevni red: poročila, volitve in skladnost. 439/a

— Prosvetni odsek sokolskega društva v Radovljici bo priredil vsakih 14 dni in si-cer Majna in druga predavanja. Prvo pre-davanje se vrši v sredo 26. t. m. ob 20. uri v Sokolskem domu. Predaval bo br. D. Ce-bulji o bistvenih delih sokolske misli in o duševni vzgoji. Na narodni praznik, ki je proglašen kot sokolski praznik, se vrši v Sokolskem domu proslava, katere poset je obvezen za vse članstvo. Članstvo, ki ima kroje, se mora proslave udeležiti v krojili. Natančni spored se objavi na posebnih iz-pakih. 439/b

Lysosform

za gospe neobhodno potreben.

Turistika in sport. NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME.

Včeraj je bil dan Sportnih sezacij. Ne-kateri rezultati včerajšnjih prvenstvenih tekem so naravnost presenečljivi. Tako se na Dunaju podlegli Amateuri v prvenstveni tekmi proti Rapidu, Italija je nepričakovano zmagala nad Nemčijo; beogradski prvak Jugoslavija pa se je izdatno revanširal B. S. K. za zadnji poraz. Rezultati so sledeči:

— Zagreb, 23. nov. Z zanimanjem pričakovana prvenstvena tekma med Gradjan-skim in Haškom, ki je vedno »derby« Za-greba, je končala z zmago Gradjankega v razmerju 2:1. Gradjanke je moral nastopiti brez svojega novega obrambnega tria Mi-heličič, Dasović in Vrbanič.

— Beograd, 23. nov. Prvenstvena tek-ma Jugoslavija-Beogradski S. K. je kon-čala z visoko zmago Jugoslavije v razmerju 6:0. Jugoslavija si je s to zmago priborila prvenstvo beogradskega podsava.

— Dunaj, 23. nov. Prvenstvene tekme I. profesionalne lige: Največje zanimanje je vladalo za tekmo med starijima rivaloma Ra-pidom in Amateuri. Rapid je prizidal vva-letnino hud poraz. Rezultat glasi 3:0 v ko-rist Rapidu. Tekma je verjetno odločila pr-venstvo prve lige na Dunaju. Na prvem mestu stoji sedaj Rapid z 11 točkami. Tek-mi je prisostvovalo mnogo občinstva. — Hakoah-Vienna 3:1; W. A. C.-Sportklub 3:2!

— Duisburg, 23. nov. Italija-Nemčija 1:0!

Praga: Slavija-D. P. C. 4:2. Prijateljska tekma.

Brno: Zidenice-Blue Star 3:1.

Hamburg: Holstein Kiel-Viktoria 2:4. Kov (Praga) 3:0!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1924.

Kviki

Tak je moto razstave. Ki se je otvorila v nedeljo dopoldne v Jakopičevem paviljonu. Razstavili so to pot starejši naši umetniki, utemeljitelji moderne slovenske upodabljajoče umetnosti. Rikard Jakopič, Matija Jama, Ivan Vavpotič. Njim so se priključili mlajši talenti.

Po večletnih eksperimentih in mladinskih iluzijah naših starejših umetnikov s solidnimi umetninami, s trajnimi deli in mladinskih poetom: »Kviki« (Tak pa je moto samo za svet in moto razstavljenih umetnin).

Drugi moto, ki se tiče položaja naših živečih starejših umetnikov v sodobni naši družbi in v sedanjih življenjskih razmerah, pa kliče naravnost obupen memo. Ta, ki ga čitamo pod črto kataloga izpod peresa našega prvaka Rikarda Jakopiča, bo srce in poziva vest sodobne Ljubljane, ter vse, da se vrnejo k oboževanju lepote, k spoštovanju umetnosti, k naklonjenosti do slovenskega umetnika. Evo, kaj pravi ta drugi moto razstave:

»Sramotne kulturne razmere v naši domovini groze razdejati vse, kar ustvarja slovenski duh dobrega. Rušijo se razmajani ostanki stavbe bodočnosti, ki so jo gradili slovenski umetniki skozi desetletja za čast in slavo svojega naroda. Pred stokajojimi pod jarmom skrbi in bede beži žareči genij.

V pisani glorijsi vseh sedmerih grobov pa pleše s kulturo našopirjena gospoda z nesrečnim narodom svoj »Hup-pa hup-pa«.

V tem žalostnem cirkusu zastaja slovenski umetnik sapa. In tudi mene duši, da ne morem kar tako iz sebe bruhati dovršenih umotvorov v čast in slavo slovenskemu narodu, kot bi se to po gotovo pametnem mnenju naših že večkrat opevanih rodoljubov spodobilo vsakemu zares pravemu slovenskemu umetniku.

Razstavljamo torej — za tiste namreč, ki imajo sploh še kaj sočutja z menoj — le skromne skice in študije, pristne produkcije mizernih časov, vsaki od njih potreben več ali manj revizije in deloma primerne opreme.

H klicem, ki »sramoti« in »kviki« pristavljamo prošnjo: Zrtvujte eno urico vašega življenja, pojdite v razstavo Polzkušite, morda znova vzljubite umetnost in njene čare! Morda vas osreči ta ali ona slika, morda vam pobudi utrinek notranjega veselja, morda vas opozori na kraljestvo duha, morda vas zamakne in boste za trenotek pozabili skrbi in gorja tega sveta! Pojdite in polzkušite!

ZADNI DAN JE DANES za pregledanje volilnih imenikov in za reklamacije. Zanimanje za volilne imenike je veliko. Naj vsak izmed naših somišljenikov porebi zadnji dan, da se prepriča, ako je v volilnem imeniku.

Ali so dopustni uradni popravki volilnega imenika? Popravki volilnega imenika so mogoči ne le na podlagi reklamacije, ampak tudi uradoma. Občinski reklamacijski odbor lahko vedno uradoma koga vpiše ali briše iz volilnega imenika, toda taki uradni popravki volilnega imenika morajo biti opremljeni z dokazilnimi listinami ravno tako kakor reklamacije. Razlikuje se torej bistveno postopanje pri popravkih volilnega imenika, ki se vrše uradoma meseca januarja vsako leto, od uradnih popravkov, ki jih napravi občinski reklamacijski odbor izven januarja. Člen 7. zakona o volilnih imenikih pravi na koncu: »Ako izvrši občinski sud (občinski reklamacijski odbor) popravek v volilnem imeniku uradoma, mora svoj odlok s katerim odreja popravek, utemeljiti s polnovečnimi dokazi.« Ne sme torej kratkoročno vpisati v imenik kakega popravka, ampak mora svoj sklep o popravku poslati pristojni (okrožni, deželni) sodni, in ta šele sklep potrdi ali razveljavi. Sklepu pa morajo biti priložene ravno take listine, kakor so potrebne za reklamacije. Tudi uradnim popravkom mora torej župan priložiti svoje potrdilo, da reklamirane v občini stalno biva oziroma gre za izbris, da ne biva v občini. Po poteku reklamacijskega roka pa so uradni popravki seveda ravno tako nemogoči kakor reklamacije.

Renitentni klerikalni župani. Župana v Medvodah in na Ječici sta se uprila izdajati potrdila o bivanju, potrebna za reklamacijo v volilni imenik. Okrajno glavarstvo je že ugnalo oba renitentna župana in ju prisililo, da izdajata potrdila, ki jih predpisuje zakon. Kakor čujemo, bosta oba izročena še državnemu pravduštvu, ki ju gotovo pouči, da morajo zakonite predpise spoštovati vsi župani, torej tudi klerikalni.

Nova zasušnica gasilcem. Poročali smo, da v novem pravilniku o voznihi olajšavah na železnici klerikalni minister Sušnik gasilcem ni dovolil polavne vožnje kot jo uživajo orlovska

društva. Za njim je prišel zdaj tudi klerikalni minister dr. Kučevič, ki je odredil, da morajo tako gasilca kot druga društva od oktobra t. l. dalje plačevati takso od prirejenih tombol, srečelovov itd., katere takse so bile prej vsa humanitarna društva oproščena. Tako so torej delali za ljudski blagor ti naši zastopniki, ki neprestano valé vso krivdco na brate Srbe. Zapomnite si jih in vrnite jim pri volitvah šilo za ognilo!

Jubilej imne »Haj Slovani«. Te dni poteče 90 let, odkar so dobili slovenski narodi svojo himno »Haj Slovani«. Njen skladatelj Samo Tomasič je bil izvoljen leta 1834. za protestantskega pridigarja. Pred nastopom službe je hotel posetiti Berlin in se je med potjo ustavil v Pragi, da se seznani s tedanjim češkim literarnim svetom. Popoldne je posetil Stavovske divadlo in ker je opazil, kako žalostne so razmere, v katerih živi češki narod, je sklenil komponirati verze, ki izražajo vero v lepšo bodočnost podjamljenih Slovanov. Tako je nastala himna »Haj Slovani«, himna slovenske tuge, ki so jo prepevali Slovani z navdušenjem tudi takrat, ko so izražali v njej to, kar je bilo sicer strogo prepovedano.

Iz državne službe. Imenovani so za učitelja čebelarstva pri ljubljanski oblasti Jože Okorn, za veterinarja pri okrajnem glavarstvu Novi Bečaj veterinar okrajstva Dolnja Lendava Anton Sok, za veterinarja pri okrajnem glavarstvu Kranj s sedežem v Škofji Loki veterinar okrajnega glavarstva Novi Bečaj dr. Franc Jerina; za uradnika pri zavodu za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani vpokojeni Josip Šlajmer.

Otvoritev železnice Ormož-Murska Sobota so se tudi udeležili: ravnatelj drž. železnice iz Ljubljane dr. Andrej Vrečko, kar je razvidno sicer že iz poročila, bivši dr. poslanec prof. Josip Reiser, glavni inšpektor drž. železnice Ilič, višji in. svet. Dav. Spindler, dr. pravnik dr. M. Grasselli, in. ravnatelj dr. Povalec, vlad. svet. dr. Vončina iz Ptuja in okraj. glavar iz Ljutomer dr. Hubad in dr. Ta imena so izostala vsled slabe telefonske zveze.

Za povzdigo tujskega prometa v naši državi. Kakor je bilo že objavljeno v časopisih, se bo vršila v času med 23. in 29. novembrom t. l. v Beogradu važna konferenca med centralami tujsko-prometnih organizacij naše države in zainteresirani ministri. Ker pošlje v Beograd tudi Zveza za tujski promet v Sloveniji svojega delegata, je bilo predhodno potrebno zbrati želje in mnenja tujsko-prometnih interesentov Slovenije ter fiksirati smernice, na podlagi katerih naj bi stavlili delegat konkretne predloge na omenjeni konferenci. V ta namen se je sklicala za dne 19. tm. v Ljubljano anketa tujsko-prometnih interesentov in zastopnikov oblasti. V častnem številu so se odzvali povabila Zveze zastopniki velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti, mestnih občin Ljubljana in Maribor, nadalje delegati iz Bleda, Moštrane, Kranjske gore, Kamnika, Dolenjskih Toplic, Rogaske Slatine, Dobrne, Maribora, Celja ter zastopnik Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Na tem zborovanju so se med drugim zabeležile želje in pripombe k osnutku novega obrtnega zakona, razpravljalo se je o državi in komunalni politiki v pogledu pospeševanja hotelske industrije, staviili so se predlogi za konstituiranje zdraviliških komisij, pretresavala so se vprašanja olajšanja vpotovalnih formulov in carinskega postopka, zbrali nasveti glede propagande, reklame in informacijske službe s posebnim oziranjem na Čehoslovako. Predmet obširne diskusije je bila naša prometna politika s posebnim oziranjem na sestavo voznih redov in tarifne politike. Stavili so se predlogi za olajšanje davčnih bremen, ki ubližajo naše hotelišje in gostinstvo in ki so v nemak meri vzrok visokih cen v naših letoviščih. Po več kot triurnem poteku je predsednik Zveze za tujski promet g. dvorni svetnik dr. Marj zaključil to lepo uspešno zborovanje, se zahvalil udeležencem za izvanredno obilno udeležbo ter izrazil upanje, da se bodo upravičene želje naših tujsko-prometnih interesentov v polni meri upoštevale.

Gospodarsko - kulturno združenje Črnogorcev. Večje število v Beogradu bivačih intelektualcev iz Črne gore je organiziralo akcijski odbor, da se osnuje gospodarsko - kulturno združenje Črnogorcev v svrhu proučevanja črnogorske pokrajine v gospodarskem pogledu, na kar se preite k delu za povzdigo kmetijstva, izboljšanje naravnih zakonov, ureditve ribolova v Skadarskem jezeru in stvoritve kopalnišča na obali. Z gospodarskim se ira vršiti prosvetno delovanje. Zborovanje Črnogorcev je bilo večer zvečer v Beogradu.

Kovanje novcev po 2, 1 in pol dinarja. Finančno ministrstvo sklicuje komisijo, katere pregleda organizacijsko delo za kovanje novcev in razpiše natečaj za model kovanega denarja. Natečaj se razpošlje na vsa poslanstva, da bi prišle kolikor mogoče polvalne ponudbe. Vidi pa se, da kovanega drobiža ne bo še tako kmalu. Današnja poročila iz Beograda naznanjajo, da je finančno ministrstvo že objavilo natečaj za kovanje drobiža.

Nov veliki parobrod. Parobrodna plovna družba v Dubrovniku je nabavila nov veliki parobrod za prekočesno plovidbo. Parobrod, ogromna, močna, krasna zgradba, ima preko 9000 tm in stane 90.000 angleških funtov. Družba je plačala parobrod iz svojih rezerv.

Kredit za popravke vagonov. Ministrstvo zaobračaja je dovolilo na ponovne prošnje 100.000 dinarjev za obsežnejše delo v sarajevski železniški delavnici. Popravi se nekoliko stotila vagonov, potrebnih naši industriji.

Bravovik Zagreb-Budimpešta. Dolej je vozi bravovik iz Zagreba v Budimpešto. Odtaj pa bo »Haj Slovani« (Tak pa je moto samo za svet in moto razstavljenih umetnin).

pritožba dan. Odtaj pa bo »Haj Slovani« (Tak pa je moto samo za svet in moto razstavljenih umetnin).

Skladnica v vrtolu knjige v oblasti beogradske železnice je pregledala pred kratkim posebna komisija. Baje je našla mnogo slučajev, ki spadajo pod kazenski zakon. Uvedena je preiskava, da se izsledijo krivci.

Carinarnica v Logatcu in Kozarščici je ukinjena.

Za most na poti Mitrovica - Peč je dovoljen kredit 73.000 dinarjev. Most bo iz armiranega betona.

Knjige Družbe sv. Mohorja so dotiskane in se prično takoj razpošiljati. Zakasnitev je deloma povzročil kolektor, ki je v dvobarvni tisku.

Škrlatica v Mostarju. Zadnje dni je v Mostarju vse polno ljudi obolelo na škrlatic. Bolezen se je tako razpasla, da se je mestni zastop obrnil na zdravstveno ministrstvo direktno za pomoč.

Smrt starega nacionalnega borca. Iz Skoplja javljajo, da je tam 20. t. m. umrl naš najstarejši nacionalni delavec in borec iz Stare Srbije, četniški vojvoda Dane Gjurić. Rojen je bil v veleškem Rudniku pred 70 leti. Pod težkimi razmerami, ko so Turki škufali z vso brezobzirnostjo izbratili v Stari Srbiji srbsko ime, je vojvoda raste. Dane se je več let boril za svobodo in srbsko ime. V onih časih je nastopil tudi bolgarski eksarhat, ki je njege odbojil na smrt. Leta 1905. je pobegnil v Srbijo, kjer se je pridružil četnikom. Bodelval se je vod vodstvom Miše Krstovića in od leta 1906. dalje je vodil uspešno samostojno četico. Četovat je nehal v starosti 50 let ter je končno doživel zgodovinske dneve narodnega osvobodjenja. Umrl je kot striemek.

Sueg v vzhodni Srbiji. Poročali smo, koliko je padlo te dni snega v južni Srbiji. Danes naznanjajo iz vzhodne Srbije, da je nastopila tam še hujša zima. Zadnje tri dni je snežilo tako, da je povzročeno po mnogih krajih velika materialna škoda. Cele vasi so izolirane, vlaki ustavljeni in brzojavne žice potrgane. Bati se je, da je tudi več človeških žrtev.

Amerika za naše zdravstvo in higijeno. Rockefellerjeva ustanova v New Yorku je nakazal pod pogojem, da se nadaljuje od za gradbo higijenske šole v Zagrebu na roko načelnika v ministrstvu za narodno zdravje dr. Andreja Stamparja. Ta znesek j enakozan pod pogojem da se nadaljuje od strani vlade započeta politika narodnega zdravja in da se budget ministrstva za narodno zdravje nikakor ne sme zmanjševati. Higijenska šola je namenjena v prvi vrsti za izobrazbo zdravnikov, ki se hočejo posvetiti higijenični stroki.

II. književna tombola Jugoslovenske Matice. Lansko leto priredila je Jugoslovenska Matica svojo I. književno tombolo, ki je uspela nad vse pričakovanje in jo je slovenski narod pozdravil kot emicentno kulturno prireditev z odkritosrčnim veseljem. Od takrat dalje se niso časi za slovensko knjigo prav nič spremenili in zato prireja sedaj Jugoslovenska Matica svojo II. književno loterijo, ponavljajoč pri tem lanski oklic. Časi draginje so kruto zadeli tudi slovensko knjigo, nalpeše kar ima slovenski narod. Vedno bolj redki postajajo oni, ki si morejo nabavljati slovensko knjigo, ki bo skoraj hranjena le še po knjižnicah. Ta slovenska knjiga, ta naš ponos in naše božilo mora med ljudstvo; kajti iz ljudstva je izšla slovenska knjiga, ljudstvo je namenjena in ljudstvo naj jo ima. Da se to vsaj deloma uresniči, priredi Jugoslovenska Matica v Ljubljani književno tombolo. Da pride slovenska knjiga med naše ljudstvo, je otrej prvi pomen »književne tombole Jugoslovenske Matice«, ki tudi s tem svojim činom dokazuje, da je ona ena naših prvih kulturnih organizacij. Kakor vsaka tombola, naj prinese seveda tudi književna tombola prireditelju nekaj dobika. Ta dobitek pa porabi Jugoslovenska Matica za one, ki so najbolj potrebni naše pomoči, bodisi v kulturnem ali gospodarskem oziru, porabi ga za naše brate in se stre, ki prebivajo preko naših državnih mej. Iz tega dvojnega ozira je književna tombola Jugoslovenske Matice čista kulturna prireditev, ki je vredna in potrebna vsestranskega podpiranja in sodelovanja. Književna tombola se vrši na sledeči način: Tombolske tablice so opremljene s posebnim okroglim pečatom, ki nosi napis II. književna tombola Jugoslovenske Matice 1924. Vsaka tablica stane Din 3.— ter jih prodajajo v prvi vrsti podružnice Jugoslovenske Matice širom cele Slovenije, odnosno kjer podružnice ni, drugi pooblaščenici Jugoslovenske Matice. Zbranje se vrši na sledeči način: Trije, odborniki pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice in pristojne oblasti imajo nadzorstvo pri zbranju, ki se vrši v sredo dne 24. decembra 1924. Ta dan se potegneta prvi dve številki, ki se priobčita takoj potem v vseh slovenskih dnevniki. Kdor je zadel obe številki v eni vrsti, pošlje tombolsko karto v kuverti na naslov Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Odslek kontrolira pravilnost tombolske karte in izžrebrane številke ter odda naročilo Matični knjigarni v Ljubljani, da pošlje dobitek na naslov, ki je pridejan dotični tombolski karti. Dne 23. decembra se vleče tretja številka. Ta se ravno tako priobči v vseh dnevnikih, in vsi oni, ki so sedaj izmed treh zadeli dve številki v eni vrsti, pošljejo tombolske karte z natančnim naslovom opremljene v Ljubljano. Tako bodo nabiraje izžrepane vse ambe. V nedeljo dne 28. decembra dobijo s tremi števkami v eni vrsti. Postopek isti kakor zgoraj. V četrtek dne 1. januarja 1925 se vleče 5. številka. Na vrsto pridejo dobijci tern in kvaterni s tremi odnosno štirimi števkami v eni vrsti. V torek dne 6. januarja vleče se česta številka. Na vrsto pridejo kvaterni in tudi že činkvini, to je 5 števk v eni vrsti. V nedeljo dne 11. januarja vleče se 7. številka. S to številko bodo gotovo že izžrpani vsi činkvini. Postopek za sprejem dobika vedno isti. V nedeljo dne 18. janu-

arja se vleče potrebna številka za tombolo. Vse dobike odpošlje po pošti Matična knjigarna v Ljubljani popolnoma brezplačno za one, ki je dobitek zadel.

(Konec prih.)

Spopad med Orjunaši in Hanovci v Zagrebu. Med Orjunaši in Hanovci je središče v neki gostinji do krvavega spopada. Pretep se je nadaljeval tudi na ulici. Končno so Hanovci navali na kuhinjo hotela »Royal« ter tam pretepli Radovana Popovića. Polcija je končno preprečila nadaljevanje spopadov. Aretiranih je bilo okoli 10 oseb.

Smrt organizatorja srbskega združenja na Hrvaškem. Po poročilu iz Zagreba je danes po roči umrl v 76 letu starosti bivši poverjenik za narodno gos. odarstvo Ahim Giermanović. Pokojnik se je posebno odlikoval kot vester in praktičen organizator srbskih zemljoradniških združenj na Hrvaškem in v Slavoniji po nemškem in srbskem sistemu. Organiziral je »pomočjo« Srbske banke« l. 1897. tudi obrtništvo na Hrvaškem in Slavoniji. Ob prevratu je bil pozvan Ahim Giermanović kot poverjenik za narodno gospodarstvo v tedanjo vlado Narodnega veča.

Vsem inženjerjem, arhitektom in geometrom. Inženjerska komora v Ljubljani se je sporazumela s Sekcijo Ljubljana inženjerjev in arhitektov v tem, da bo Komora do nadaljnjega vršila vse posle, ki jih je Glavna Uprava UIA v svojstvu Glavne Uprave Inženjerskih komor po določilih časinskih uredov o ustanovitvi inženjerskih komor ter o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih, obeh od 8. oktobra 1924, sicer naložila Sekciji UIA, kakor je to podrobno navedeno v razglasu Glavne Uprave UIA br. 1/1924, priobčenem v Službenih Novicah br. 260 od 7. novembra 1924. Po čl. 12 časne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih morajo vsi sedanjí pooblaščení inženjerji in arhitekti nemudoma spraviti svoje pooblastitve v sklad s to uredbo ne glede na to, po katerem zakonu ali uredbi da so prejeli svoje pooblastitve, ker izgovorji sicer veljavnost. Vsled tega pozivlja Komora vse pooblašcene inženjerje in arhitekte, da ji nemudoma in najkasneje do 5. decembra 1924 dostavijo svoje pravilno kolekované prošnje z vsemi prilozami po navodilih citiranega razglasa Glavne Uprave UIA br. 1/1924 oz. po čl. 2 in 12 časne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih. Komora bo došle prošnje pregledala ter jih poslala Glavni Upravi UIA v nadaljnje postopanje. Do istega roka 5. decembra 1924 naj Komori dostavijo svoje prošnje za pooblastitev tudi vsi inženjerji in arhitekti, ki dosedaj niso imeli pooblastitve, ki pa po novih določilih in zlasti vsled skrajšanja predpisane dobe prakse na 3 leta zadoščajo pogojem za pooblastitev. Komora daje interesentom vsa nadaljnja pojasnila. Brošurani ponatisi časinskih uredov o ustanovitvi inženjerskih zbornic ter o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih se dostavijo interesentom po cenl Din 3.— s poštino vred. Ponatis razglasa Glavne Uprave UIA br. 1/1924 se interesentom dostavi brezplačno. Določilo o obnovitvi pooblastitve se ne tiče pravilno pooblaščenih geometrov. Inženjerska komora v Ljubljani še posebej opozarja na nujnost teh poslov.

Rožna dolina se modernizira. Po agincitni Opleševanje društva in sodelovanju g. viškega župana se naša Rožna dolina na vseh koncih in krajih modernizira v res tidno predmetje. Z umikanjem plotov se širilo ceste, na vsaki strani cest so lični hodniki z betonskimi okvirji. Po vseh jarkih se položijo cementne cevi, nakar se vsi jarki zasujejo in izravnavajo. S tem izginejo tudi vsi leseni mostovi. Ker tvorijo glavni jark ob enem mestno mejo, bo h kanalizaciji prispevalo seve tudi mesto. Ravnokar mestna občina izravnavajo Cesto v Rožno dolino od nove mitniške utice proti restavraciji v Rožni dolini. V ta namen odnašajo klanec pod železniškim prelazom ter naspavajo novo pešpot, ki bo šla paralelno ob železniškem tiru. Vsled moderniziranja izgubite gde gostinji na mestnem teritoriju dosežane ime, to je gostilna Pod Klancem in gostilna Pri mostičku. Klanček je namreč že odnešen, mostiček pa tudi s kanalizacijo izgine.

Zračni promet v naši državi. V soboto je z aerodroma v Pančevu pri Beogradu odletel zadnji aeroplan za Prago in Pariz. S tem je zračni promet v naši državi za to leto zaključen. Obnovi se z marcem prihodnjega leta. V letu 1924 je potovalo s potniškimi aeroplani 634 oseb, celokupni promet pa je znašal 40.200 kg. Aeroplani so prenašali v Jugoslavijo ženske klobuke, večina iz Pariza in Prage, do 30.000 komadov. Deficit letošnje sezone znaša 8 milijonov dinarjev. Ako dovoli naša država prihodnje leto subvencijo, se otvori nova zveza z Moskvo (dva dni) preko Varšave in Neve ter nov spoj z Vilhom do Smirne. Od 634 potnikov je bilo samo 20 naših državljanov.

Iz Ljubljane.

Božičnica revnim otrok obmejnih šol. Zima je prisilila na naši malčki zmrzati. Hrana je nezadostna, istotako oblika in obuvajo, ker vseobča draginja ne dovoljuje potrebne nabave. Zato je sklenila mariborska moška podružnica C.M., da priredi letos božičnico revnim otrokom obmejnih šol, ki z zavistjo gledajo preko meje, kjer skrbijo Nemci za revno šolsko dečo z bogatimi darovi. Da izvršimo tudi Slovenci svojo dolžnost napram revnemu narodnemu narščanju, je določila moška podružnica, da bo prvi teden v letošnjem decembru nabirali točen za božičnico in prosi vse rodoljube, da odpro svoja srca, ko bo po svojih nabirateljih potrkala na vrata.

Akademski socialno-pedagoški krožek priredi v četrtek, dne 27. tm ob 8. zvečer na moškem učiteljskem v f. nadstropju svoj l. diskusijski večer v tem šolskem letu. Gradivo za diskusijo preskrbi univ. prof. g. dr. Ozvald. Vabimo vse stare člane in članice, tovaršice in tovaršice iz učiteljske; zlasti naj ne manjkajo tovarši in tovaršice, ki so prvo leto na univerzi!

Iz Ljubljane.

Božičnica revnim otrok obmejnih šol. Zima je prisilila na naši malčki zmrzati. Hrana je nezadostna, istotako oblika in obuvajo, ker vseobča draginja ne dovoljuje potrebne nabave. Zato je sklenila mariborska moška podružnica C.M., da priredi letos božičnico revnim otrokom obmejnih šol, ki z zavistjo gledajo preko meje, kjer skrbijo Nemci za revno šolsko dečo z bogatimi darovi. Da izvršimo tudi Slovenci svojo dolžnost napram revnemu narodnemu narščanju, je določila moška podružnica, da bo prvi teden v letošnjem decembru nabirali točen za božičnico in prosi vse rodoljube, da odpro svoja srca, ko bo po svojih nabirateljih potrkala na vrata.

Konzulati v Ljubljani:
Čehoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposlana.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Končno so povabljeni vsi, ki se zanimajo za socialno-pedagoška vprašanja in želijo našemu narodu boljših dni.

Prireditve »Jadranske Straže« v Ljubljani. Dvanaestega decembra priredi »Jadranska Straža« zabavni večer, na katerem bodo sodelovali razni priljubljeni komiki. Ker nas bo čisti dobitek privedel zopet korak bliže naši visoki ideji, je dolžnost vsakega prijatelja našega društva, da poseti zgoraj omenjeno prireditev.

Odbor Glasbene Matice v Ljubljani obvešča vse svoje člane in članice, da je Čitalnica, ki se nahaja v prostorih Glasbene Matice, Gosposka ulica 8/II., soba št. 23, odprta vsak torek in petek od 10. do 20. ure. Za kurjavo je poskrbljeno.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Vsak ponedeljek zvečer ob pol 8. skupna valja.

Smrtna kosa. Umrl je g. Albin Debevec, blaginjak »Vzajemne posojilnice«. Pokojnik je bil v Ljubljani splošno znana oseba. Bil je dober pevec, ki je sodeloval pri vseh narodnih prireditvah. Bil je izvrsten družabnik, poln zdravega humorja, zato so ga imeli radi v vsaki družbi. Zapušča vdovo in štiri otroke. Pogreb bo 25. t. m. ob 14. iz javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin! — Dne 24. t. m. je v Spodnji Šiški umrla ga. Adela Sebenik. Ranjka je bila dobra mati in skrbna gospodinja, spokovalna in čistila so vsi, ki so jo poznali. Pogreb bo jutri v torek ob 15. iz Spodnje Šiške na pokopališče k Sv. Križu. Blag ji spomin!

Zrubila se je v soboto zvečer volnena odeja na poti med Lukavico in St. Ožbaltom. Najdileti se prosí, da naznani protí primerni nagradi svoj naslov na Zvezo Soferjev Slovenije.

Nekaj denarja se je našlo na Aleksandrovi cesti. Izgubitelj ga dobi ravno tam št. 10/II., Novak.

Kroha šola gosp. S. Potočnika je zaključila včeraj svoj jenski tečaj, ki ga je obiskovalo 30 učencev in učenk. Krasne risbe po prvotnih modelih, ki so bile razstavljene, kažejo najbolje potrebo in praktičnost kroja. Zimski krojni tečaj se prične 25. tm. Spomladi bo imel g. Potočnik krojne tečaje po južni Srbiji.

Iz Celja.

Čiščenje in posipanje hodnikov. Mestni magistrat objavlja razglas, v katerem opozarja lastnike hiš na § 9. cestno policijskega reda, glasom katerega morajo biti hodniki v zimskem času do 7. ure zjutraj očisti in posuti s pepelom ali peskom, žaganjem itd. Mnogi lastniki v minulih zimah niso v tem oziru storili svoje dolžnosti in se je prigodilo več nesreč. Občinstvo se opozarja, da so lastniki hiš oz. njihovi namestniki, za vse poškodbe oseb in lastnine, nastale na hodnikih vsled zamerjenj zakonite dolžnosti, predpisane s § 9. cestno-policijskega reda odgovorni po določilih kaz. zak. in imajo tudi zasebno pravno za posledice nastale škode oz. poškodbe. Osebe, ki ne bodo vpoštevale predmetnih določil cestno-policijskega reda, bo mestni magistrat kaznoval z vso strogošjo.

Konfiscirane so bile sobotne klerikalno-nemškutarske »Celjske Novice« zaradi hujskajočih šlankov proti državi.

Klub esperantistov v Celju je prišel z esperantskim tečajem, kateri se vrši v sedmem razredu ljudske šole v poslopju stare gimnazije.

»Calanko« s plesom prireja ob nedeljah kavarne »Central«, ki jo ima v najemu kavarnar g. Vučak. Vrši se od 16.— 21. ure.

Proračun okrajnega zastopa Celje za leto 1925 je sestavljen in je od 21. novembra do včrviš 5. decembra v pisarni okrajnega zastopa v Celju, Vodnikova ulica št. 9 vsak dan med uradnimi urami od 8.—12. doprpoložen na vpogled. Krajani sodniškega okraja Celje imajo pravico v času razpoloženja proračuna vložiti pripombe.

Iz Maribora.

Mariborska porota. Porotno zasedanje se prične dne 9. decembra. Dosedaj so razpisane sledeče razprave: 9. decembra: Fran Dokl (rop), Justina Schuhmann (detomort), Fran Križan in Vinko Borovnik (tatvina), 10. decembra: D. Stucin (poneverba), Andrej Korošec (rop), 13. decembra: Josip Benko, Barbara Benko in Fran Otran (amort). Zadnja razprava bo verjetno rrajala dva dni, ker bo zaslišanih 33 prič.

Poskušen samomor. V soboto 22. t. m. okoli 8. zjutraj je prišel na policijsko stražnico na glavni kolodvor zasebni uradnik Anton K. Krvavel je močno na zapetju leve roke in imel je tudi veliko rano pod srecem. Neznance, ki je skušal izvršiti samomor a se je premislil, je na policijski stražnici škakl pomoči. Prepeljan je bil z rešilnim vozom v bolnico. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

Prijeta tatila. Poročali smo svojčas, da je služkinja Marija Kovač pobegnila od svojega gospodarja Antona Kohlbergerja v Šobarju in mu odnesla 35.000 dinarjev gotovine. Tatinsko »Micko« so prijeli te dni v Varaždinu in jo izročili sodišču. Zanimivo je, da je sestra Kovačeve Micke zaprta v istem zaporu.

Na živinjski sejlem dne 22. t. m. je bilo pripeljanih 239 svini in 1 koza. Cene so bile sledeče: mladi prašiči, starji 7—9 tednov, 112.50—150 komad, 3—4 mesece stari 300—400, 5—7 mesecev stari 500—700, 8—10 mesecev stari 750—900, letni prašiči 1125—1350, cene z akz žive vage so bili 13 do 17.50 Din, za kg mrtve teže 20—23.75 D.

Gospodarstvo.

J. J. Kavčič:

Naši pridobitniki, gospodarske organizacije in pereče vprašanje dragega kredita.

Dnevno čujemo tnanja o visoki dolžni obrestni meri, ki duši naše pridobitnike. Istočasno pa se poraja vedno česče zahteva štedljivcev, da naj jim denarni zavodi obrestujejo njih vloge čim višje. V zasebnem posojilnem prometu so seveda ti zahtevki posojilvalcev še večji.

Ker se cena kredita ravna po istih principih ponudbe in povpraševanja, kot cena vsake druge robe, je jasno, da se obrestna mera viša tako za vloge kot za posojila. Tu je pot navzgor lažja, kot morebitno znižavanje, ker vlagatelji in tudi denarni zavodi v lastnem interesu gledajo, da dobe za svoj denar čim višjo odškodnino v obliki kar najugodnejše obrestne mere. Kako daleč nas je v tem oziroma prignala potreba, pričajo najboljše ona podjetja, ki so last denarnih zavodov. Tudi ta lastna podjetja obremenuje vsak zavod tako temeljito z obrestmi in provizijami za posojeni denar, da marsikdo od njih komaj še diha. Vprašanja, je-li to v interesu teh podjetij in našega narodnega gospodarstva, ki se nam tu vsiljuje, ne moremo razmotrivati, ker bi zašli na stranpot.

Odpor proti visoki obrestni meri je vedno večji, glasovi, ki zahtevajo znižanje, so vedno glasnejši. Na jasnem smo si, da tako ne more iti dalje in je treba tu nekaj ukreniti. Poizkuse, ki se niso obnesli, smo že imeli. Da se niso obnesli, je čisto naravno. Kajti poizkusili so, in to z mnogo dobre volje, znižati obrestno mero tisti, ki sami trgujejo z denarjem in ki žive in delajo dobičke ravno iz tiste razlike med vložno in posojilno obrestno mero. Poizkusili so to kljub sočasnim ekonomskim priključem, dasiravno se ni konkurence, dasiravno se ni ponudbe, ki bi odgovarjala povpraševanju po denarju odnosno kreditu. »Lev se je hotel priti lastni naravi odločiti, da ne bo več jedel mesa, nego suhe koreninice!«

Ta poizkus pri nas v Sloveniji, kjer imamo še najbolj solidne denarne zavode, kjer v visoki obrestni meri še dolgo nismo dosegli sosedov, ni rodil uspeha. Kako bi izgledala taka prostovoljna organizacija za pocienitev obrestne mere šele, če bi bila zasnovana za celo državo! To delstvo nam jasno priča, da se enostransko tega vprašanja ne da rešiti. Priča nam na tudi, da se tega vprašanja ne da rešiti s prisilnimi merami in zakoni, če ekonomski pogoji niso dani. Kajti niti prostovoljno hotenje ni moglo doseči in izvesti tega, kar je proti ekonomski naravi. Ravno zakon za pobijanje draginje je jasno pokazal, kak nesmisel je hoteli doseči nekaj protinarnavnega s podpisano krpo papirja. Naravni zakoni gredo preko pisanih, in to tudi v narodnem gospodarstvu.

Razločevati bi bilo pa pri tem vprašanju pred vsem dvojno. Eno je potreba, ki jo moramo polagoma doseči. To je znižanje obrestne mere. Drugo je zahteva. Ta se glasi: Naredite zakonska določila proti oderuhom in pljavkam, ki zahtevajo prekomerne obresti. Kot trgovci vemo, da je visočina obrestne meri tržna cena, po kateri se trži kredit. To ceno določa višje ali nižje takorekoč konkurenca sama. Toda kožodere, ki izrabljajo težak položaj pridobitnih krogov ter gredo daleč preko te tržne cene, te je treba pač kaznovati. Če je danes tržna cena 18 do 20 odstot. obrestna mera, potem bi se moralo pač proti onim, ki zahtevajo preko 30 odstotkov in več, nastopiti s protioderuškim zakonom.

Glede potrebe znižati obrestno mero, pa moramo pred vsem ugotoviti, da se tega vprašanja ne da rešiti kar tako enostavno in enostransko. Narodna banka je zadnje čase začela akcijo za pocienitev kredita. Debata, ki se je razvila tozadevno po naših gospodarskih listih, jasno kaže pesimistično presojanje pridobitnih krogov glede uspeha te akcije. Tudi Narodna banka najbrže ni v stanu samo z zakonitim merami napram komitentom, ki so odvisni od nje, regulirati višine obrestne. Saj nima moči kontrolirati vseh teh svojih komitentov, je-li se ne samo na papirju nego tudi v praksi držati njenih predpisov. Kajti vse tisto, česar nesmeti računati ali plačati na oficijelnem računu, lahko zaračunam ali plačam na drugem računu, za katerega Narodna banka niti ne ve. Poleg tega veljajo pa tudi za Narodno banko ekonomski zakoni, ki so silnejši, kot njene določbe. In tudi praksa bi pokazala, da se ne da uspešno podvzeti akcije za znižanje obrestne mere drugače, kot le če se pripravijo potrebni ekonomski pogoji in pa s sodelovanjem vseh v posvet prihalatočih čimteljev, tako uprnikov kot dolžnikov, kot tudi zadevnih državnih oblasti.

Tu pa prihajamo do poglavitnega. Akcijo za pocienitev kredita bi bilo potrebno zasnovati na dveh podlagi. V prvi vrsti je dolžnost onih, ki nosijo breme dragega kredita, da ukrenajo nekaj, da si to breme olajšajo. To so naši pridobitniki: naši industrialci, trgovci in obrtniki. Dolžnost njihova je v lastnem interesu, da gredo enkrat preko jidikovanja smoteno na delo. Vprašanja ni prepuštili le Narodni banki. Zakaj naj bi ona zaščitnik interesov naših pridobitnikov napram denarnim zavodom. Tu je dolžnost naših pridobitnikov, da v lastnih organizacijah pokrenejo to vprašanje, da začno iskati pota in sredstva, ki bodo omogočila, da to namero izpeljemo. Naše gospodarske organizacije so poklicane, da se temeljito pečajo s tem vprašanjem, nad vsi perečimi, in da delujejo tu iniciativno ter iznesejo svoje predloge in nasvete strokovnemu ministertvu, da jih izvrši. Naše organizacije, katerih člani so največ prizadeji posojiljemalci, morajo dosledno gneti to vprašanje do rešitve. Naše organizacije naj skušajo usmeriti našo gospodarsko politiko tako, da bodo čimprej dani ekonomski pogoji, potrebni za znižanje obrestne mere.

Opozorili bi pri tem naše pridobitnike in gospodarske organizacije na predloge, ki jih izraža v svoji knjigi »Bankovni kamati i bankovni dužnigogospodarski pisatelj Stanislav Kukla na zadnjih treh straneh. Mnogo bi bilo za enkrat že pomagano, če bi se tu vezala samovoljnost denarnih zavodov, v kolikor gre zaračunana cena kredita preko tržne cene kredita. Predlog omenjenega pisatelja, da naj Narodna banka zahteva od denarnih zavodov, ki jih zalaga z denarjem, da morajo doolučiti ceno kredita s fiksnim odstotkom, računanim na temelju obrestnih stevilk, moremo le pozdravljati. Na ta način bi bila izključena možnost iz tega ali onega razloga pod enim ali drugim naslovom računati prekomerno čestno mero.

— G O cenah sladkorja razpravljajo važni gospodarski listi, razhajajo do zaključka, da je mnogo predrag. Poizk vsega se plača za vsak kilogram sladkorja 5 dinarjev državne trošarine. V Beogradu je cena sladkorja že nekaj časa nizpremenjena, v Zagrebu je sladkor 10 par cenejši, v Mariboru in Ljubljani pa 15. V Bosni je sladkor 5—25 dražji nego doslej. S svetovnimi tržišči se poroča, da je pridelava letošnjega sladkorja ogromen; zato bi se priključale primerne nizke cene sladkorja, ali vidi se, hočejo spekulante okoristiti haš z letošnjo veliko množino sladkorja in držati kolikor močnejše visoke cene. Iz Beograda poročajo,

da se je konferenca zastopnikov naših sladkornih tvornic bavila s sedanjim položajem sladkorne industrije, ki je crisra tako, da kaže potrebo sladkorne karcie. Navzoč je bil na zborovanju tudi trgovski ministar dr. Grisogono. Kartela se je nalagala dolžnost za znižanje sladkornih cen. Do konkretnih zaključkov pride v prihodnjem seji.

— G Hmelj. XXXII. poročilo hmeljarskega društva za Slavenijo. Zatec CSR, dne 20. novembra 1924. Na hmeljskem trgu je sredi zadnjega tedna nastala izprememba. Večje povpraševanje in manjše ponujanje ter večji promet — 100 do 200 stotov devno; vse to je povzročilo zboljšanje cen, katere so pridobile 150 do 200 EK. Srednje dobro blago se je plačevalo po 2550 do 2650 EK, prima pa 2700 do 2750 EK. V sedanjih tedenskih polovici se cene niso zvišale, ker je kupčija postala mirnejša, vendar je povpraševanje, če tudi stanovitno, vendar manj nujno; promet je postal manjši. Danšnje cene na trgu in na kmetih so 2500 do 2700EK za 50 kg. Končno razpoloženje mirno, pa čvrsto, cene stabilizirane in tudi čvrste. Vsa zaloga tukajšnjega hmelja se cenit na 15.000 stotov po 50 kg ali 10% vsega pridelka.

— G Dobrodo in izdatki monopolne uprave. Dobrodo in izdatki monopolne uprave so znašali v avgustu 1.178.585.270.31

dinarjev. V proračunu je bilo predvideno 250.549.999.98 dinarjev mesečnih dohodkov, za dobo od 1. aprila do 31. avgusta 1924 pa 1.297.749.999.90 dinarjev; v tem času je imela monopolna uprava 1.162.166.588.83 dinarjev dohodkov. V avgustu lanskega leta so znašali dohodki monopolne uprave 221.690.070.78 dinarjev, tako da so se zvišali dohodki letos v avgustu napram lanskemu letu za 26.101.792.68 dinarjev.

— G Rumunski Adria dca di Scurta v Trstu je povisala svoje delniško glavico na 100 milijonov lir. Doslej je bilo glavice 20 milijonov lir.

— G Brodarski sindikat SHS je imel preteklo leto bruto dohodkov 130.334.254 dinarjev. V prometu je delovalo 62 parobrodov in 451 čolnov in sicer na prostom 2886 km rečne daljave.

— G Dražje pivo v Sarajevu. Prodražilo se je pivo pri hektolitru za 80 Din in v steklenicah pri hektolitru za 100 Din. Čaša piva se je podražila za 50 para.

— G Angleški denar za Madžare. V Budimpešti govore o angleškem posojilu 40 milijonov funtov sterlingov za madžarsko gospodarstvo in gozdarstvo. »Pester Lloyd« ne verjame tej v privrednih krogih razširjeni vesti in pravi, da gre le za kredit za avoz strojev.

To in ono.

V Fordovih tvornicah.

L Bobnenje, škripanje, brenčanje, žvenketanje. Vibrirajo tla, zduhu in lastno delo. Šum in šklepet železa, jeklena pesem zagonetnih hlapecev človeške misli se lije kakor neskončni hudournik v nedogledne daljave. Vse brni, žvenketa in bje z ogromnimi klavirji po možganih. Ničesar ni videti. Železni drogi, kolese, žice, mreže, verige, diski, tračnice, vse skupaj, eno v drugem, vse se križa in seka, vse vleče svoj monotoni železni ples. Gozd. Železna gošča. Jekleno morje.

Počakajmo. Zatisnimo za hip oči. Potrpimo. Nad glavo se giblje neskončna veriga, vsa polna kavelčkov. Na vsakem kavelju visi predmet, kolo, kovinska cev, umetno zakrivljeni kos jekla ali prožica. Veriga drsi enakomerno. Predmeti plavajo, veliki, majhni, navadni komplicirani — križa se procesija jeklenih hijeroglifov. Vsako minuto se iztegne spodaj roka in sname s kavelja predmet. Tisoče rok se dviga vsako minuto na vseh koncih in krajih ogromne dvorane. Roke so človeške, delavske. Teh rok mrgoli povsod med koleškim, med žilicami in ročicami. Po nekod stoji v dolgih vrstah, ramo ob ramo. Druge zopet stoje v gneči, sklonjeni nad gorčo lavo, ki se plazi kakor strahna kača. Vsi so mrki in mračni, vsi drhte v neznosni vročini. Vsa preklinja po svoje.

Oglejmo si eno teh mračnih postav. Pred njim se giblje v višini prs dvojna veriga, podobna ogromni klobčasti. Na tračnicah stoji ogrodeje avtomobilnega dvigalca. Delavec drži z eno roko instrument, z drugo zgrablji jekleno zagovzdno, ki jo nosi mimo veriga. Zagovzdno je treba vtakniti v ogrodeje dvigala in priviti. Vijaki stoje kraj njega v skatlici. Dvigalo ne stoji niti sekundo. Enakomerno se premika od desne na levo. Delavec ne sme zamuditi pravega trenotka. Zgrablji mora kos jekla, vtakniti ga v ležišče, prihititi in pritrditi, vzeti dva tri obroče, natakati jih na vijake in krepko priviti. Zadnji vijak pritrdi v trenotku, ko se je vsa masa že približala njegovemu sosedu, stoječemu na levi strani, k prvemu delavcu pa vleče neskončna veriga drugo zagovzdno. Hitro jo pograblji, vtakne v ležišče, privije in pritrdi. Komaj konča svoje opravilo, že se mu bliža tretji, potem četrti, peti, šesti jekleni del bodočega avtomobila. Pri vsakem delavcu se množi število prožin, cevi, cilindrov in vijakov, vsaka delavska roka položi svoj delež v ta čudoviti mehanizem, ki bo vrazil po vsemestnih veselo družbo, kateri se niti ne sanja, koliko potnih srag, bridkosti in kletev je v njem. V časi se trudi nad motorjem cela skupina delavcev, stoječih v dveh vrstah ob krovični verigi. Ko bo to krovično končano, ko iztegne svoje koščne roke zadnji delavec, obleži na dvojni verigi dovršen motor, ki ga prenese veriga v drugi oddelk tvornice, kjer čakajo nanj avtomobili.

V dvorani, kjer stojimo, sestavljajo motorje. Vsi setavni deli se izdelujejo v drugih oddelkih tvornice po enem in istem kopletu. In zopet jih obesimo na verigo nad gla-

vo. Teh delov, velikih, manjših in najmanjših je mnogo. Zbirajo in sestavljajo lin tako, da opravi vsak delavec po eno navadno manipulacijo. Število manipulacij je ogromno. Vse se s čudovito brzino, s točnostjo mehanizma. Če zasledujemo motor od trenotka, ko polaga delavec v njegovo ogrodeje prvi kosček valjanega železa, pa do hipa, ki pritrdi zadnji delavec zadnji obroč, vidimo proces čudovite brzine in neverjetnega porasta. Vse to potovanje iz rok v roke traja točno 30 minut. Mimo delavca, ki izvrši zadnjo manipulacijo, gre vsakih 10—12 sekund novo motorno dvigalo. V delavnici, o kateri govorimo, se izdeluje dnevno 8000 motorjev. Delo vsakega posameznega delavca predstavlja nepretrgano serijo navadnih manipulacij, izvršenih z brzino, ki jo narekuje veriga. The chain system, sistem verig, ki dovaja material in nosijo mimo delavca polfabrikat, je posebit izum samega Forda. Od njega je šel ta izum po vseh drugih tvornicah avtomobilov. Ta sistem deli z ene strani delo na minimalne delce, ne da bi izbruhnil čas za prenos predmeta od enega delavca k drugemu, z druge strani pa vpliva na intenzivnost dela, tako da se ne verjetno poveča.

Vsi delavci, nameščenci pri eni verigi, tvorijo nekaj sistem zase. Prvi, drugi, tretji, četrti itd. delavci so v ločeni zvezi. Manipulacija drugega delavca je nemogoča brez manipulacije prvega; manipulacija tretjega je nemogoča brez manipulacije drugega. Delavec ne sme zamuditi svojega dela. Veriga ne prestopa kroži. Objekta dela ni mogoče ustaviti. Zanimljivost enega delavca lahko povzroči zmedo v vsem sistemu. Delavec narejena vse svoje sile. On preneha biti človek, čim prestopi te ogromne tvornice. Sprememi se v stroj. Ker pa nobena manipulacija ni podobna drugi, se zdi, da se vsi delavci vrte v nekem zagonetnem plesu. Med delom nimajo niti toliko časa, da se vsekejo ali popraskajo. Poleti, v strašni vročini, ko lije pot curkoma z obraza, ni časa, da bi se delavec obrisal z robcem. Potno čelo mora brisati v največji naglici z rokavom. Če mu je treba na stran, opozore paznika, ki pokliče na njegovo mesto rezervnega delavca.

Iz oddelka, kjer zbirajo in sestavljajo motorje, nas vodi pot v drugi oddelk, kjer sestavljajo kompletne avtomobile. Tu sem prihajajo motorji, osi, kolesa, rezervari, svetilke in drugi sestavni deli bodočega avtomobila po verigah iz drugih oddelkov. Deli so večji, nego v prvem oddelku za motorje, sistem pa isti. Dvorana je dolga 125 klafter. Na enem koncu se privlejo prvi deli, na drugem pa sede delavec na gotovi avtomobil in se odprelje na dvorišče. Delo se vrši ob tračnicah, ki se neprestano premikajo. Delavci stoje v skupinah z obeh strani. Na vsaki klaftri tračnica opravlja po več manipulacij. Avtomobil raste s tako brzino, da ni mogoče opaziti posameznih momentov tega procesa. Na obeh straneh pomola, kjer zbirajo sestavne dele, gre čudovit sistem verig, ki donajajo posamezne dele. Po zraku drve najrazličnejši deli od osi do rezervnih koles. Verige vleče ves zagon del, izdelan v drugem oddelku tvor-

nice. Tu je streha, okna, vratca, sedalo in blazine. Lahno se spusti na pripravljeno ogrodeje, delavci pritrdijo dva vijaka in avtomobil je dovršen. Veriga ga je že potegnila k zadnji skupini delavcev. Ti pritrdijo svetilke. Se ena skupina, ki prižge svetilke, da se prepiča, če dobro svetijo, in pice je končan. Delavec je že na njem. Motor se ogreje. Zdjaj zdaj se zavrtje kolesa. Toda spodaj so se zamudili s svetilkami. Od zadaj pa pritiska drugi avtomobil. Pet sekund zamude s prvimi, pa že kriči predzadnja skupina delavcev onim spredaj, naj se požurijo. Se hip, avtomobil se je premaknil, lahko drsi mimo mračnih postav, vzi skozi glavna vrata in obstane na dvorišču poleg drugih, ves blesteč v novih barvah. Delo v tej dvorani, dolgi najmanj 300 m, je prav tako naporno in vratolomno, kakor v oddelku za sestavo motorjev. Razlika je ta, da so deli tu veliki. Delavec mora poleg brzine še vzdigovati težke predmete. Tudi tu se premikajo tračnice v enakomernem tempu.

In vendar se imenuje delo v teh dveh oddelkih še »čisto«. Tu samo sestavljajo posamezne dele. Umazano in naporno pa je delo v onih oddelkih, kjer izdelujejo dele. »Čiste« delavnice zavzemajo razno razno neznaten del Fordove tvornice. Faktično je vsa tvornica en sam ogromni kompleks medsebojno zvezanih delavnic; vsaka teh delavnic je namenjena gotovemu fabrikatu. Oglejmo si te delavnice. Glavno poslopje je petnadstropno. Na obeh straneh ogromni kupi jekla, skladišča valjanega železa, grmade žice in snopih in kolaških, kupi železnih drog in palic. V vseh štirih dimenzijah tega poslopja gre prezez, kamor vodi ogrodeje, kanali iz vsakega nadstropja. V tleh so vdolbine za tračnice. Preko teh vdolbin vozijo po tračnicah železniški vagoni. V poslopje lahko zavozl cel vlak. Vlak dan iztovarja tu okrog 200 vagonov. Pod stropom drsi od enega konca do drugega dvigalni stroj. Lahko, spretno in graciozno se približa poljubnemu kotičku ogromne dvorane. Tam, v strašni višini, sedi en sam delavec, ki upravlja ta čudoviti mehanizem. Stroj se je ustavil nad pripravljenim vagonom, spustila se je veriga z velikim kavljem. Graciozni obrat in kavlje je nad ogromnim železnim, zgoraj odprtim zabojem, ki je pritrjen v višini tretjega nadstropja. Taki zaboji vise z obeh strani vsakega nadstropja. V te zaboje nosi dvigalni stroj material iz vagonov. Delavec neke gori pod stropom je okrenil ročico in oba polovici ogromne školke sta se poslušno odprli iz zaboja se vsuje material po vseh oddelkih, kjer že čakajo delavci.

V tem stroju je posebna krasota. V bistvu je to točec ležeci debela tračnica, ki se giblje paralelno s svojo dolžino. Pod njo je majhna ufica, kjer sedi delavec. Od tračnice vodi ročica v obliki slonovega rilca na kateri je pritrjena veriga. Vsa ta mehanizem se zdi človeku kakor neka pametna žival, ki se plazi pod stropom in izteguje svoje tace navzdol. Žival je v primeri s svojo velikostjo čudovito gibčna in spretna. Dviga deset, sto ali tristo centov, ne da bi se upognila. Če treba, dvigne cel vagon skupaj z materialom. Tu iztovarjajo vse sirovine, ki jih izdelujejo za Fordovo tvornico avtomobilov druge tovarne v drugih krajih mesta Detroit. Tvornica, o kateri govorimo, tvori samo polovico sistema Fordovih podjetij. Druga polovica, poleg družnic po drugih mestih, leži na nasprotni strani, v predmestju River Rouge. Tu se opravljajo težja dela. Vseh Fordovih tvornic ni mogoče niti prešteti. Človek si težko predstavlja vse tehnične inese in čudoviti obrat v tem kolosalnem veleindustrijskem podjetju. Vse, kar nudi sodobna znanost na polju moderne tehnike, je izrabljeno do skrajnosti. Izkoriščanje energije, časa in prostiranja je maksimalno. Utilizacija odpadkov tvori industrijo zase. Delitev dela po principu »na vsakega delavca po ena manipulacija« se uveljavlja povsod. Avtomatizirana produkcija, kjer človeku ni treba delati drugega, nego nadzirati aparat, je tudi ponekod v rabi, toda bolj redko. Človek dela, ali njegovo telo se spreminja v operacijo najprimitivnejšega tipa. Higijena je tu postranska stvar. Glavna reč je elo. Če so razmere, v katerih živi delavstvo, pod kritiko, se nihče ne zmeni.

Zanimiv je strojni oddelk. Ki goni ves ogromni mehanizem tvornice. To je ogromna dvorana s steklenimi stenami. Vse je čisto in snažno, povsod tiho in mirno. Skoraj neslišno se vrte v težkem zduhu gigant-ska kolesa, ki jih goni deloma para, deloma pa plin. Eno kolo tehta približno 100 ton. Tvornica pokriva ravnino, čije površina znaša nad 100 ha. Samo poslopja zavzemajo okrog 40 ha površine.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

»Ahmet ben Houdin je osumljen mnogih umorov. Ako se mu dokaže le en sam umor, bo kaznovan s smrtjo.«

Leva roka je bila Arabcu skrita pod plaščem. Sedaj je roko dvignil in pokazal veliko mošnjo iz kozje kože. Bila je do vrha napolnjena z zlatimi denarji. Zagrablji je pest denarja in posame celine polagoma med prsti spuščal nazaj v mošnjo. Bill so sami zlati francoski napoleondori. Po velikosti in napetosti mošnje sodeč, je bilo v njej celo premoženje. Amor ben Khatúr je polagoma spustil zadnje zlate celine nazaj v mošnjo, nato pa jo zavezal okoli vratu. Ves čas je molčal, kapitan pa ga je napeto opazoval. Bila sta sama, zakaj narednik se je oddaljil in je stal pri taborišču, s hrbotom obrnjen proti njima. Ko je Arabec zadržnil mošnjo, jo je položil na odprto dlan in jo stegnil proti kapitanu.

»Ahmet ben Houdin, sin moje sestre, bi moral to noč ubežati,« je pripomnil. »No?« Kapitan Jacot je zardel, nato pa zopet pobledel in stopil korak bliže k Arabcu. Njegova roka se je nehotestisnila v pest. Toda premislil je. Boljšje je, da se ne prenagli.

»Narednik!« je zaklical. Podčastnik je hitro priskočil in se postavil pred njim v pozor.

»Spremite tega bednega psa nazaj k njegovim ljudem,« je odredil kapitan. »Skrbite, da se brez obotavljanja odstrani. V nocojšnji noči ima straža streljati na vsakega, ki bi se blizl taborišču — in to brez opomina!«

Amor ben Khatúr se je ponosno vspel. Njegov zlobni pogled je siknil srd. Mošnjo z zlatom je kapitanu pomolil pred oči:

»Za življenje mojega Ahmeta ben Houdina, sina moje sestre, boš plačeval več, kakor je tu zlata. In za priimek, ki si mi ga dal, plačaš stokrat več.«

»Poberi se stran, pes,« je zakričal kapitan, »predno te udarim.«

Vse to se je zgodilo kaka tri leta prej, predno pričena naša povest. Proces z Ahmetom ben Houdinom je vzbudil veliko pozornosti. Proces je odkril strašne zločine. Ahmet je bil obsojen na smrt in jo je sprejel z junaškim mirom razbojniškega Arabca, ki veruje v vero izlama.

Mesec nato je na nepojasnem način izginila mala šestletna Jeanne, hči kapitana Armanda Jacota. Ne bogastvo očetoval in matere, ne moč velike francoske republike niso mogli izslediti njene bivališča. Puščava je požrla njo in njenega ugrabnika. Niti najmanjšega sledu ni ostalo.

Za čerko je bila razpisana tako visoka in bo-

gata nagrada, da jo je hotel marsikateri pustolovec izslediti in dobiti nagrado. To ni bil sicer dogodek za moderne detektive, pa vendar se je marsikdo odpravil na pot, veliko le s tem žalostnim uspehom, da so poginili v peščenih puščavah saharških. Dva Šveda, Carl Jensen in Sven Malbihn, sta jo iskala cela tri leta. Končno sta izgubila vsako upanje, ker sta bila vedno speljana na napačno sled. Opustila sta iskanje in se ustalila na najjužnejšem koncu Sahare. Posvetila sta se dobičkanosti trgovini s slonovino. Postala sta znana dalec naokoli, deloma zaradi svoje odurne brezobzornosti, deloma zaradi svojega strastnega hlepenja po slonovini. Niti najhujših zločinov se nista strašila.

Domačini so se jih bali in sovražili. Evropske oblasti so jih zasledovale. Toda Šveda sta se znašla z občudovanja vredno spretnostjo odmakati roki pravice. Njihui napadi na naselbine domačinov so bili nepričakovani in izvedeni z največjo hitrostjo. Polastila sta se slonovine in izginila v džunglah, po katerih ni bilo ne cest, ne potov. Brezobzirno sta ubijala cele črede slonov in razbojniško ropala po vaseh. Njihui spremstvo je tvorilo sto in sto Arabcev in zamorskih sužnjev. Bila je tolpa brezvestnih in krutih zločincev, katerim sta načelovala dva zavržena Evropejca — oba junaške postave, z dolgo, močno zarumeneno brado.

V globini pragozda, ob bregu male neznatne rečice, je ležala mala naselbina, krogomokrog ob-

dana in zavarovana z močno ograjo. Kakih dvaset čebelnjakov podobnih koč, pokritih s palmovimi vejami je nudilo zatišje domorodnemu prebivalstvu. V sredini naselbine so se nastanili roparski Arabci, kakih dvajset po številu, ki so imeli tu svoje pribežališče, drugače pa trgovali in ropali blizu in daleč. Tu so bili varni pred vsemi sovražniki. Tu sem so prinašali nakupljeno, nakradeno in oropano blago, katero so potem z dolgiimi karavanami kamel prenašali na trg v Trubukt.

Pred eno teh arabskih koč se je igralo malo, desetletno dekletce s črnimi lasmi in črnooko, ki je bilo zaradi svoje ožgane polti in lahkega svobodnega vedenja podobno pravi čerki puščave. Zaposlena je bila z izgotavljanjem obleke za njeno lutko, kateri ji je pred dvema letoma podaril prijateljsko naklonjeni suženj.

Glava lutke je bila izgotovljena iz kosa slonovine, dočim je bilo ostalo telo na grobo sešito iz mišjih kož in natlačeno s travo. Roke in noge so bile nerodno izrezane iz navadnega lesa in na telo z medeno žico pritrjene.

Lutka je bila zamazana, potolčena in naravnost odurna, mala Meriem pa jo je smatrala za najmilijavnejšo in najkrajnejšo stvar na svetu. Pa to ni bilo čudno; saj je bila lutka njena edina prijateljica, kateri se je mogla popolnoma udati, ji zaupati in jo ljubiti.

Iz raznih krajev naše države.

V okolici Bileće v Hercegovini se klati dirzna roparska tolpa, ki napada tamošnje seljake, predvsem mušlimane. Ni se še poselel strah prebivalstva radi umora štirih mušlimanov: Bećira Bajramovića, Halila Četovića, Hasina Halkije in Salka Zečevića, že je razburil seljake nov zločin. Iz zasede sta bila ustreljena mušlimani Salko Avdić in Ahmed Avdić. Kakor je ostal umor prejšnje četvorice nepojasnjen, tako je tudi sedanjí zločin zavrt v temo. Ahmed in Salko Avdić sta bila napadena med Plavo in Bičeo. Orožniki zasledujejo roparje, vendar brez uspeha.

Iz Sarajeva poročajo o krvavi svatbi. V selu Ribarić pri Sarajevu sta se pred dneví poročila Božo Dragić in Mara Lukić. Veselo je bilo na poroki. Svatje so bili sijajno razpoloženi. Med njimi je bil tudi ženinov brat Gjorgije. Ko so se svatje vračali iz cerkve, je Božo vso pot streljal s puško v znak proslave. Ni gledal kam je streljal, glavno je bilo, da je pokalo. Nenadoma je presenetil navzočo presenečljiv krik. Nevestina stara mati se je zgrudila na tla, smrtno zadeta od krogle. Konec je bilo veselo svatovanja. Staro so pokopali, a Gjorgije je moral v zapor.

V bosanskem selu Zabrežju je bila nekega večera zbrana pri Milošu Djeriću večja družba in med navzočimi sta bila tudi vaška fanti Miloš Djerić ter Peter Krnić. Pogovor je nanesel na to in ono, med pogovori se je pridno pilo in končno je govorica

nanesla pogovor o dekletih. Petar in Miloš sta si bila nasprotnega mnenja; beseda je dala besedo, zganje je razvnelo strasti in prepri je postajal čim dalje hušji. Nenadoma je skočil Miloš pokonci in se z nožem v roki zakadil v Petra. Porinil mu je nož v trebuh in čim je ogledal kri, je naravnost pobesnel ter ga sunil še dvakrat v prsa. Petar je izdihnil svoje mlado življenje, a Miloš bo odgovarjal za njegovo smrt.

Veliko senzacijo pa je doživelo te dni neko malo mestce v Bački. V noči od torika na sredo so neznaní zlikovci nalepili na tisoče listkov po vseh hišah mesteca. Lističi so prinašali pikantne dogodbe o vseh ljubavnih aferah v mestu. Brez usmiljenja so bila na lističih navedena imena vseh onih mož in žena, ki žive z drugimi v prijateljsstvu. Imenovane so bile ugledne osebnosti, lepote in promene in njihove avanture. Med drugimi je bilo navedeno, čemu da nosi lepa gospa Ilonka Cs. najdragocenejšo kožuho, dočim se njen mož hvali na vsa usta, kako ima štedljivo soprogo in da ga njene toalete stanejo samo »bagatelo«. Lepa toaleta še lepše dame je kupoval šef postaje dotičnega mesteca. Nadalje je bilo navedeno, da g. sodnik zabava lekarnarjevo ženo, a lekarnar sodnikovo. Torej kompromis... V mirnem mestecu je završalo, kajti na lističih je bila registrirana skoraj vsaka druga oseba. Sodoma in Gomora! Policija se je takoj lotila posla, da očisti ulice neprijetnih lističev, pomagali pa so ji naravno mnogi...

Vesti iz Amerike.

Zdravstveni dan.

V vsaki ljudski šoli v mestu New York je bil — kakor že vsako leto poprej — prvega četrtka meseca novembra takozvani »Zdravstveni dan« (Health Day). Tega dne je poduk v solah prekinjen, dokler niso solski otroci pregledani glede vida, posluha, slabih zob, dihanja skozi nos, podhranjenosti in drugih telesnih hib. Starši so obveščeni o teh hibah in opozorjeni naj storijo potrebnó, da se te hibe odpravijo.

Posebni tečajji za jecljajoče otroke.

V ljudskih solah v Clevelandu so že leta 1916. začeli s tečajji, katerih svrha je popravljati govorico solskih otrok, ki jecljajo ali pa drugače ne morejo pravilno govoriti, oziroma ne morejo izgovarjati nekaterih črk ali zvokov. Ti tečajji so bili izvanredno uspešni in so odpravili za vedno govorne težave mnogih tisoč otrok. Skoraj 2500 otrok je pohajalo te tečaje tekom minulega leta.

Iz življenja naših rojakov v Ameriki. V kraju Denver, Colorado je vlak povozil rojakinjo Katarino Vuksinić, ki je šla preko proge. Lokomotiva ji je odtrgala desno nogo nad členkom, dočim ima levo nogo v stopalu zmečkanó. Ponesrečenko, ki je vdova in mati petih otrok, so prepeljali v bolnico. — V istem kraju je umrla v bolnici 48 letna Ana Gornik. — V Brooklynu je

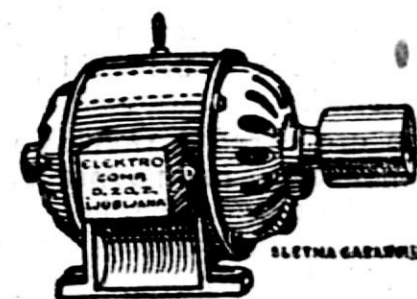
neki John de Rosa napadel in pretepel Hrvatice Rozo Stanković in ji prizadejal precejšnje poškodbe. De Rosa je bil aretiran. — V Carroltonu, Ohio, je umrl Fran Jevnikar v starosti 48 let. Pokojni, ki je bival v Ameriki nad 20 let, je bil doma iz Vrhovja na Dolenjskem. Zapustil je ženo in tri nepreskrbljene otroke. — V Clevelandu je petletni Viktor Prebil sedel na ograji domačega vrta in gledal kako starejši dečki streljajo v tarčo. Pri streljanju sta se 17 letni Janez Baic in 12 letni Fran Volcanšek sprla in se med prepiró ruvala za puško, ki se je sprožila ter je bil mali Prebil od krogle zadet. Poškodba je precej nevarna. — V Clevelandu je po 6 mesečni bolezni premlel rojak Fran Nachtigal v starosti 48 let. Pokojni je bil doma iz Zapog na Gorenjskem ter je živel v Ameriki 21 let. Zapustil je ženo in 4 nepreskrbljene otroke. — V kraju San Jose Kalifornija je umrl eden najstarejših slovenskih naseljenecov. Marko Kraker v starosti 85 let. Doma je bil iz Semiča v Belokrajini. Pokojni je prišel v Ameriko, ko je bil star 18 let. Poročen je bil 63 let in je zapustil 9 otrok. — V kraju Ely, Minnesota, sta se poročila Janez Laberni in gđc. Roza Verand ter Alojzij Slabodnik in gđc. Fanika Koščak. — Rodbini Bobić v Shebojganu je umrla 7 let stara hčerka Kristina. V istem kraju je umrl dne 16. oktobra rojak Janez Kocijančič.

Današnje prireditve v Ljubljani:
Današnje prireditve v Ljubljani.
Kino Ideal: »Tarzana I. del (Elmo Lincoln).

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
JOSIP ZUPANČIČ.

Išče se

za moderno tovarno v
Nišu (Srbija) strokovnjak
strojni prikojevaico
(Zwickmeister).
Ponudbe na Niško Trgo-
vačko banko Niš. 7027

40 elektro motorjev
najboljši fabrikat s 40 %
ponusta! Ves električni
materijal globoko pod dnev-
nimi cenami. Elektro
Company, Ljubljana,
Sv. Petra c. 23. 1287

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — prodaja po nizki ceni
krasni jope tudi za deklice, telovnike, obleke in druge pletenine
bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo

OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE

Zaloga klavirjev in pianinov
na boljših tovarnih Bechendorfer, Czapski,
Ehrbar, Hötzl, Schwegelhofen, Original
Stingl itd.
Tudi na obroke. Tudi na obroke.
Jerica Kabad, roj. Dolenc, Ljubljana,
Hilserjeva ulica številka 5.

UDI VI hočete svojega soproga
presenetiti z lepim in koristnim božičnim darilom.
Najbolj koristno božično darilo je pisalni stroj
„ERIK“
za pisarniško in privatno uporabo. 6764
Tudi na ugodne mesečne obroke.
THE REX CO, Ljubljana, Gradišče 10

7123
Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, pri-
jateljem in znancem, da je naša predobna, nadvse
ljubljena mamica
ADELA
danes, dne 24. novembra 1924 ob 2. jutraj preminila.
Zemeljski ostanki predajajo pokojnice se prepeljejo
v torek, dne 25. novembra ob 3. popoldne iz hiše za-
losti, Sp. Siska, Knežova ulica 230, na pokopališče k
Sv. Kržu.
Blag ji spomin!
Rodbina Sebenik.

7084
Neizprosna usoda je iztrgala iz naše srede preljubega soproga,
oziroma očeta, brata, svaka in strica, gospoda
Albina Debevca
biagajnika Vzajemne posojilnice
Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši dne 25. t. m. ob 14.
uri iz drž. bolnice k Sv. križu.
Ljubljana, dne 24. novembra 1924.
Roza Debevo roj. Čizšek, soproga — Roza, Boris, Marija, Vera, otroci.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUŽNICE:

Brzice, Celje, Ormož, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,
Plaj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Legato.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzjav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela

MALI OGLASI

Prodaj
Krava s telico
(dobra mlekarica) zaradi
selitve naprodaj. Kam-
nik-Perovo 1. 7046

Regal,
nov, 4 m dolg, 70 cm ši-
rok — se ugodno proda.
— Matek, Ljubljana, Dal-
matinova ulica 13. 136/T

Oprava,
sobna in kuhinjska, vsled
odpovedanja se ta teden
— poceni naprodaj.
— Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 7112

Službe
Trgovski vajenec
se sprejme v veletrgovini
Ed. Suppanz, Pristava
7044

Gospodična išče mesto
kot natakarica.
Gre tudi na deželo.
— Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 7042

Trgovina
(stara špecerijška, lokal),
lepo stanovanje, v pred-
mestju Ljubljane — od-
dam v najem. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 7047

Obratovodjo
za ves tvarišniški pogon
(Maschinenmeister) išče
veliko industrijsko pod-
jetje v Zagrebu. Kompe-
tent mora biti državljani
SHS ter teoretično in
praktično popolnoma ver-
znan v vseh vrstah par-
nih kotlov, parnih stro-
jev, zračnih kompresor-
jev, sesal in ostalih
tvarišniških naprav, na-
daje v električnih napravah
za razsvetljavo, za mo-
torje in prenos sile.
— Končno mora dokazati
veletno samostojno delo
v velikih industrijskih
podjetjih. — Ponudbe z
navedbo plače in ostalih
zahtev ter s priloženimi
prepiši vseh spricval na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Zagreb 7028«.

Šokali
Perje,
kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
tvrdka E. Vajda, Cako-
vec 52/T

Trstje za strope
se dobi najceneje pri —
Anton Steinerju, Ljublja-
na, Jeranova ul. 13. 53/T

1 ali 2 konja
vzajem čez zimo za de-
lo proti prav dobri oskr-
bi. — Naslov pove upra-
va »Slov. Nar.«. 7024

Darujte za „Sokolski Tabor“!

Trgovci pozor!

Nudim kekse na kilograme po izredno nizki ceni. Dostavljam tudi
na dom.
Prva slovenska ekaportna slaščičarna
R. BISCHOF, Rožna dolina št. 233.
Točna potreba! 140-T Konkurenčne cene!

Inserirajte v „Slov. Naroda“!

6752

V vseh specerijških prodajal-
nah se dobi

Dve manjši hiši

v sredini mesta se pod ugodni mi
plačilnimi pogoji ceno prodasta.
Ponudbe pod »Prosto stanovanje
7012 na upravo Sloven. Naroda«

7012

Sodna dražba avtomobila

znamke Adler, 17 konjskih sil, 4 cilindre, štiri sedežen
z novo in rezervno prevnatiko se vrši dne 25. t. m. ob
polstirih popoldne v avtogarži Štupica, Stomškova ul!
Izklicna cena Din 7000.— 7000 Kupci, pridite.

Novosti
za gospode dobite po
konkurenčnih cenah pri
**A. Šinkovec nasl.
K. SOSS**
Ljubljana, Mestni trg št. 19.
1287 III

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUŽNICE:

Brzice, Celje, Ormož, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,
Plaj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Legato.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzjav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela

Novosti
za gospode dobite po
konkurenčnih cenah pri
**A. Šinkovec nasl.
K. SOSS**
Ljubljana, Mestni trg št. 19.
1287 III